

Ignacijev PUT

Našim prijateljima
2022 • BROJ 63

SADRŽAJ

Proslov urednika.....	3
RIJEČ PROVINCIJALA: Jubilarna Ignacijska godina	4
Papa Franjo: Sloboda nas plaši	8
Niko Bilić: Biblijski korijeni Duhovnih vježbi.....	12
Od pravnika do isusovca, intervju s p. Stankom Pericom.....	16
Ivo Pavin: Sv. Josip spasio od strijeljanja oca dvojice isusovaca	20
Stipo Balatinac: Radovi na obnovi bazilike Srca Isusova.....	22
Blaženka Nikolić: Obnova Kolegija na Jordanovcu.....	25
Marijan Steiner: Isusovci u Beogradu	28
Osnovana Zaklada o. Ante Gabrića	32
Isusovački mladomisnici 2021.	33
Svečani zavjeti oo. Siniše Štambuka, Tvrta Baruna i Petra Nodila	37
Prvi zavjeti o. Borisa Jozića i skolastika Ivana Bunete	37
Redovničko oblaćenje trojice isusovačkih novaka	38
Luka Poljak: Stopama sv. Ignacija u Španjolsku	39
VIJESTI	42
IN MEMORIAM	
Mijo Korade - ugledni povjesničar hrvatskih isusovaca	52
NAŠI POKOJNICI:	
Ivo Pavin, Franjo Korade, Anto Lozuk, Ivan Hang	53
NOVE KNJIGE	57
JUBILARCI	
Dijamantni jubilej svećeništva: Božidar Ipša.....	63
Zlatni jubilej svećeništva: oo. Izidor Jedvaj, Pero Mijić-Barišić, Josip Opat, Josip Sremić	63
Dijamantni jubilej u D.I.: Mons. Valentin Pozaić, oo. Mihaly Szentmartoni, Ivan Štanfel, Ivan Tambolaš.....	64
Zlatni jubilej u D.I.: oo. Anto Mišić, Mirko Nikolić, Jure Vranjić.....	65
Isusovački prijatelji - Misni savez sv. Ignacija	66

IGNACIJEV PUT * LISTA ZA PRIJATELJE DRUŽBE ISUSOVE

ISSN 1331-8500 *2022 * godina XXXVII*

Izdavač: Hrvatska pokrajina Družbe Isusove * **Urednik:** Tonči Trstenjak ***Uredničko vijeće:** Petar Nodilo, Zdravko Knežević, Tonči Trstenjak * **Lektor:** Tomislav Salopek * **Likovno-grafičko oblikovanje:** Denona d. o. o. Zagreb * **Tisk:** Denona d. o. o. Zagreb * **Uredništvo:** Palmotićeva 31, HR 1001 ZAGREB, p. p. 699

Svoje dragovoljne priloge pošaljite na račun:

Hrvatska pokrajina Družbe Isusove (za IP), IBAN: HR 4923600001101576399

Naslovnica: Okovana bazilika 2021.

Slika na zadnjoj stranici korica: Na blagdan Krista kralja 2021. ranjena bazilika otvorena je za liturgiju

PROSLOV UREDNIKA

Poštovani prijatelji Družbe Isusove, minula godina donijela nam je mnogo radosti ali i hrpu naslijedenih problema iz dramatične 2020. Najveća su nam radost četvorica mlađomisnika i trojica novaka o kojima ćeće čitati u ovom broju *Ignacijskog puta*. U općoj nestasici redovničkih i svećeničkih zvanja zahvaljujemo Bogu na toj milosti. U ovom trenutku Crkve i Družbe Isusove najvažniji nam je zadatak moliti za nova duhovna zvanja.

Također nas raduje što su u tijeku ozbiljni radovi na obnovi Bazilike Srca Isusova gdje je srce nas hrvatskih isusovaca ali i tolikih vjernika koji su u njoj nalazili bliskost s Isu-som Gospodinom i dušeni mir.

Teško je u potresu 2020. oštećen naš Kolegij na Jordanovcu. I njegova obnova kreće dinamikom koja je moguća uz mnoge birokratske zapreke. Bazilika i Kolegij bila su središta najvećih napora i zauzimanja naše Provincije na pastoralnom, odgojnom i znanstvenom području. Srećom da je na Jordanovcu u novoj zgradi fakulteta nesmetano mogao nastaviti radom Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Teološki studij Filozofsko-teološkog instituta Družbe Isusove.

Jubilarna Ignacijska godina je u tijeku a s njom u svezi potaknute su nove pastoralne aktivnosti inspirirane ignacijskom duhov-

nošću. Porasli smo u korištenju društvenih medija i u našem pastoralnom radu s mladeži kroz SKAC, Magis i druge udruge koje djeluju u okviru isusovačke karizme.

Donijeli smo razgovor pape Franje sa slovačkim isusovcima za njegova posjeta Bratislavi 2021. kako bi nam barem malo razložio zbumjenost zbog sotonskih napada na njega kao poglavara Kristove Crkve, potaknutih od djela crkvenih i tzv. "pobožnih" ljudi koji su svojim klevetama zaveli mnoge i unijeli razdor među vjernike.

Ove godine veliki broj naše subraće slavi jubileje ulaska u Družbu Isusovu i svećeničkog ređenja. Zahvalni smo im na cijeloživotnom služenju Bogu i Crkvi. Subraći koja su preminula tijekom 2021. godine neka Gospodin kome su služili bude nagrada. Samo on zna koliko su svojim predanjem doprinjeli većoj slavi Božjoj u našem narodu.

Mi isusovci smo svjesni da smo tek "najmanja Družba" - kako je to sv. Ignacije govorio - i da smo tek zrno kvasca u tijestu Kraljevstva nebeskog kako bi naša Crkva rasla i u ovim turbulentnim vremenima "Goga i Magoga" (Otkr 20, 8) te radosno dočekala slavni dolazak Krista Gospodina.

Neka milost Gospodina Isusa bude sa svima! Amen (Otkr 22, 21).

p. Tonči Trstenjak, SJ

RIJEČ PROVINCIJALA

JUBILARNA IGNACIJEVA GODINA

**Članovima, suradnicima i prijateljima
Družbe Isusove**

Draga i poštovana subraćo, suradnici i prijatelji,

Iza višestranih aktivnosti kojima su isusovci, zajedno s brojnim suradnicima i prijateljima, mijenjali i mijenjaju svijet, bilo da je riječ o pedagogiji, znanosti, humanitarnom radu, umjetnosti, tehniци, nalazi se jedan pogled, nazor na svijet, kao smjerokaz i motivacija. Taj nazor proizlazi iz jedne duhovnosti, a duhovnost iz životnog iskustva Ignacija iz Loyole.

Vidjeti sve novo u Kristu – geslo je jubilarne Ignacijske godine 2021.-2022., kojom obilježavamo 500. obljetnicu obraćenja sv. Ignacija Loyolskog i 400. obljetnicu njegove kanonizacije. Geslo je uzeto iz Ignacijske *Autobiografije*, iz odlomka gdje se opisuje rasvjetljenje koje je doživio tijekom molitvene šetnje nad rijekom Cardoner. Ignaciju su se tada „oči uma počele otvarati. Nije se radilo ni o kakvom viđenju. On je samo razumio mnoge duhovne stvari kao i stvari vjere i učenosti, i to s toliko jakim prosvjetljenjem, da su mu sve stvari izgledale nove“ (br. 30).

Taj doživljaj smatrao je najvažnijim duhovnim iskustvom svoga života. Postao mu je glavni ključ razlučivanja o svim važnijim odlukama. Kasnije je prijateljima povjerio da je važan dio tog razumijevanja bila vizija da sve proizlazi od Boga i da se Bogu treba vratiti. Bog nas je stvorio slobodne i za slobodu, a sloboda se ostvaruje tako što je darujemo Bogu – i tako trajno. Naravno, Ignacijsko obraćenje nije započelo spomenutim doživljajem. Bio je to učinak obraćenja koje je pokrenuto doticajem Božje milosti tijekom razmatranja o Kristovu životu i životopisima svetaca za oporavku u Loyoli, te Ignacijskom suradnjom s tom milošću, napose po sakramentu pomirenja i asketskom načinu života u Monserratu i Manresi.

Prije više od stotinu godina teolog p. Pierre Rousselot objavio je članak *Oči vjere* (1910.), o kojem se i danas govori. Ondje tvrdi da vjera nije samo čin intelekta i volje, nego da doživljaj ljubavi Božje mijenja naš intelekt i volju da svijet gledamo na novi način, kako ga ranije nismo mogli vidjeti. „U

činu vjere ljubav treba spoznaju koliko i spoznaja treba ljubav. Ljubav, slobodni odgovor najvišem Dobru, daje nam nove oči.“ - piše ondje p. Rousselot. Mislim da je to dobro teološko objašnjenje onoga što je Ignacije doživio u tijeku obraćenja, a kulminiralo je nad Cardonerom.

Ne pretendiramo i ne tražimo za sebe takve izvanredne milosti. Međutim, Ignacije je uvjeren da se nešto slično, u određenoj mjeri, događa u duši svakoga tko se otvori Kristu. Dapače, očekuje da njegov način obavljanja duhovnih vježbi dovede do sličnog iskustva. U *Duhovnim vježbama*, u *Razmatranju kako postići ljubav*, poziva nas da promatramo što je u nama učinak predanja Bogu. Između ostaloga, kaže sljedeće: „Motrim kako Bog stanuje u stvorenjima: u počelima dajući im bivanje, u biljkama dajući im život, u životinja ma dajući im osjećanje, u ljudima dajući im razumijevanje. Tako i u meni, dajući mi da postojim, živim, osjećam i mislim. Isto me je tako učinio svojim hramom, stvorivši me na sliku i priliku svoga Božanskog Veličanstva“ (br. 235).

Učinak obraćenja nije samo promjena stila života – iako je to već silan Božji dar i velik uspjeh slobodne volje koja s njim surađuje. Nije ni sam aktivizam u činjenju djela ljubavi. Učinak je promjena života i aktivizam koji ukorijenjeni izrastaju iz doživljaja da smo voljeni. Novi pogled koji nam je dan – tj. milost da tražimo i nalazimo Boga u svim stvarima – jest gledanje sebe i svijeta zaognute i prožete djelovanjem Boga koji je ljubav.

****

Početak jubilarne *Ignacijske godine* jubileja bio je 20. svibnja 2021., na 500. godišnjicu obraćenja sv. Ignacija. Mi smo ga proslavili svečanom misom koju je predvodio nuncij mons. Giorgio Lingua i druženjem isusovaca i suradnika na Jordanovcu, Središnji datum je 12. ožujka 2022., kad je 400. godišnjica njezove kanonizacije. Tada će hrvatski isusovci održati svoj provincijski simpozij, a očekuje-

mo da će 11. ožujka svečanu misu u Zagrebu predvoditi kardinal Josip Bozanić. Zaključak *Ignacijske godine* će biti na Ignacijskim spomendanima 31. srpnja 2022. godine.

Na pitanje kako da Družba proslavi taj jubilej, odgovor p. Generala je kratak i jasan: radom na vlastitom obraćenju. „Središte našeg interesa tijekom dolazeće Ignacijske godine, - piše p. General - jest poticaj našem vlastitom obraćenju, nadahnut Ignacijskim osobnim iskustvom, koje ga navodi da u Kristu vidi sve novo i da korjenito promijeni svoj život.“ Zadaća je, s jedne strane, mijenjati vlastitu sliku svijeta: da ga gledamo Kristovim očima, spoznajemo Kristovom logikom, doživljavamo Kristovim osjećajima, vrednujemo Kristovim vrednotama. S druge strane, to je mijenjanje stila života: da bude evanđeoski i prilagođen poslanju.

O načinu obilježavanja Ignacijske godine, naša Hrvatska provincija Družbe Isusove reflektira još od njezine neformalne najave. Ta refleksija uvrštena je tijekom 2018. u zajedničko razlučivanje o Družbinim Općim apostolskim preferencijama i o novom Apostolskom planu Provincije. Zaključili smo da ćemo najbolje ostvariti duh obljetnica tako što ćemo podijeliti sa svima sredstva za put obraćenja koja nam je Bog dao po duhovnoj baštini svetog Ignacija. Sjećamo se milosti koje je Bog dao Ignaciju i Družbi u prošlosti, ali zato da njihovu djelatnu snagu primijenimo ovdje i sada. Stoga program Ignacijske godine važno mjesto daje trajnoj ignacijskoj formaciji samih hrvatskih isusovaca, zatim naših suradnika laika, pa i šireg kruga katolika.

Europskim isusovcima p. General upućuje četiri konkretnija poziva za Ignacijsku godinu: „(1) Poboljšajte naš način iskustva ‘običnih’ duhovnih vježbi. (2) Obnovite karakteristični osjećaj redovničkog isusovačkog siromaštva. (3) Jubilej je prilika za rast u razumijevanju i poboljšanju suradnje. (4) Razmotrite zajedničke politike za promicanje zvanja, s posebnom pažnjom na zvanje braće isusovaca“ (16. rujna 2019).

Pod tim vidikom, već 2019. godine smo započeli program trajne formacije u isusovačkim zajednicama Hrvatske provincije. Ograničenja zbog pandemije COVID-19 taj su program usporila, ali pozivam poglavare zajednica da ga nastave čim okolnosti dopuste. Ove godine će se osobito usredotočiti na promociju zvanja i življjenje zavjeta siromaštva.

Osvježili smo iskustvo zajedničkih godišnjih duhovnih vježbi, organizacijskim unaprjeđenjem i obogaćenjem ponude. Publicirali smo smjernice za zaštitu djece i pastoralnu etiku koje nam mogu pomoći u kvalitetnijem apostolatu. Važan poticaj apostolskoj revnosti dala je Provincijska kongregacija, koja je održana od 30. kolovoza do 1. rujna 2021. godine u Zagrebu.

Tijekom 2021. ponuđen je i proveden prvi dio programa ignacijske formacije za naše suradnike laike, osobito one koji djeluju u udružama i zajednicama nadahnutim ignacijskom karizmom. Program će se nastaviti. Pojačani su naporci da se uredi zajednica individualnih prijatelja i dobročinitelja Družbe Isusove. Suradnici, ali i šira javnost, mogu produbiti poznавanje ignacijske duhovnosti putem novog portala *Ignacije.hr*, koji nudi kvalitetne tekstove, ali organizira i duhovne programe i tečajeve, online i uživo.

Sve isusovačke ustanove i župe tijekom 2021.-2022. će organizirati barem jedan Ignacijski tjedan ili mjesec, ili sličan događaj, u kojem će karizmu sv. Ignacija predstaviti svi-ma koji ih pohađaju. Jubilarna godina će se zaključiti međunarodnim susretom mladih Magis Europe u Hrvatskoj od 24. do 31. srpnja 2022. godine. Središnji događaj bit će u Splitu 29.-31. srpnja.

Ignacijska karizma predstavljena je također u osnovnim i srednjim školama RH u sklopu pripreme za Natjecanje iz vjeroučstva u organizaciji Nacionalnog katehetskog ureda HBK, jer je tema natjecanja školske godine 2021.-2022. „Sveti Ignacije i Družba Isusova.“

Promocija zvanja je intenzivirana ponajprije molitvom za isusovačka zvanja, u čemu sudjeluju sve isusovačke zajednice (godišnja devetnica i svakodnevna zajednička molitva). Pozivam naše suradnike i vjernike koji se okupljaju u našim crkvama da sudjeluju u molitvi na tu nakanu. Pohvalna je inicijativa „Možda baš isusovac“, koja je potekla iz kru-gova apostolata mladeži SKAC-a; pokazala se kvalitetnom i vrijednom da se nastavi u godinama pred nama.

Uz gore spomenute, predviđjeli smo i druge događaje, zajednička okupljanja, mogućnosti hodočašća, medijske nastupe i promidžbene materijale, kojima će se pojasniti ciljevi Ignacijske godine. Pozivam ovom prigodom sve isusovce svećenike naše Provincije da u euharistijskim molitvama, na mjestu koje je za to predviđeno Rimskim misalom, među svećima zagovornicima redovito spominju svetog Ignacija, osnivača naše Družbe. Volio bih kad bi to postala dobra navika, svojevrsna živa uspomena na ovaj jubilej u budućnosti.

Ignacijski jubilej otvaramo nakon jedne vrlo teške godine, 2020.-2021. Njezine nevolje još nisu prošle i posljedice se bolno osjećaju. Pandemija koronavirusa otežala je apostolsko djelovanje naše Provincije. Ipak, svjedočimo da ograničenja nisu bila izlika isusovcima i suradnicima da uspore, već izazov da – nerijetko uz napore i bistru domisljatost – nastave apostolat. Jaki prošlogodišnji

potresi su pred središnje isusovačke zajednice u Zagrebu postavili nove teškoće. Zajednice su se morale bitno prerasporediti, sve do raseđivanja, a slijedi obnova i unaprjeđenje pastoralnih objekata. U naš Apostolski plan upali su novi prioriteti i traže da nova raspodjela snaga bude vodena „ljubavlju koja razlučuje“ (*discreta caritas*).

****

Novi svijet je u nastajanju. To nije svijet koji će ljudi sami domisliti. Novo stvaranje počelo je Kristovim uskrsnućem. Bog Stvoritelj, premda svaku i svakog od nas stvara svaki dan – ne bismo ni trena mogli postojati da nam on ne daje bivovanje – želi da budemo njegovi suradnici u tom stvaranju. Drugo ime za novo stvaranje je obraćenje. Sredstvo no-

vog stvaranja je svetost. Svetost vidi sve novo očima vjere, a ljubav koju prima ljubavlju prenosi dalje. Kad su zapaljena srca, lako je zapaliti svijet. Crkva je na taj način protagonist novog stvaranja, a u njezinoj službi Družba Isusova, praćena zagovorom Blažene Djevice Marije, svetog Josipa, svetog Ignacija, svih svetih i blaženih Družbe Isusove i Crkve.

Obljetnica obraćenja svetog Ignacija je zapravo 500. obljetnica ignacijske duhovnosti. Ta duhovna riznica snage i mudrosti je otvorena i nama danas. Nadam se da će se u ponudi Ignacijske godine naći za svakoga ponešto, a otvoreni smo i za daljnje kreativne inicijative.

Uz bratski pozdrav,

o. Dalibor Renić S.J., provincijal

PAPA FRANJO: SLOBODA NAS PLAŠI

Papa Franjo je za vrijeme posjeta Slovačkoj u nedjelju 12. rujna 2021. poslije podne našao vremena da se u nuncijaturi u Bratislavi susrette sa velikom skupinom slovačkih isusovaca (53). Bio je to spontan razgovor sa subraćom koji je zabilježio i objavio p. Antonio Spadaro u isusovačkom časopisu "La Civiltà Cattolica". Ovdje donosimo izbor najzanimljivijih dijelova.

Napočetku susreta jedan ga je pater upitao, kako je? Papa Franjo ovako je odgovorio: „-Još sam živ. Iako su me neki htjeli mrtvog. Znam da je čak bilo susreta među prelatima koji su mislili da je Papa ozbiljnije od onoga što je rečeno. Pripremali su konklavu. Strpljenje! Hvala Bogu, dobro sam. Operacija je bila odluka koju nisam želio donijeti: uvjerala me medicinska sestra. Medicinske sestre ponekad bolje razumiju situaciju od liječnika jer su u izravnom kontaktu s pacijentima.“

Na pitanje o prioritetima u pastoralnom radu isusovaca papa reče: “-Uvijek mi padne na pamet jedna riječ - blizina. Blizina Bogu, prije svega. Ne zapuštajte molitvu! Pravu molitvu, srca, a ne onu formalnu koja ne dira u srce. Molitvu koja se bori s Bogom, i koja po-

znaje pustinju u kojoj se ništa ne čuje. Blizina Bogu: on nas uvijek čeka. Možda ćemo biti u iskušenju da kažemo: Ne mogu moliti jer sam zauzet. Ali i on je zauzet. To je tako što stojim pored tebe, čekajući te.

Drugo: blizina između vas, ljubav među braćom, ozbiljna ljubav isusovaca koja je vrlo fina, dobrotvorna, ali i ozbiljna. Zatim, ljubav prema ljudima. Boli me kad se i ti i drugi svećenici “guliš”. A to blokira, ne ide naprijed. Ali ti problemi su postojali od samog početka Družbe. Sjetimo se, na primjer, strpljenja koje je Ignacije imao sa Simonom Rodriguezom. Teško je biti zajednica, ali bliskost među vama je zaista važna.

Treće: bliskost s biskupom. Istina je da ima biskupa koji nas ne želete, istina je, da. Ali

zar ne nađete isusovca koji govori o biskupu? Ako isusovac misli drugačije od biskupa a ima hrabrosti, onda otidi do biskupa i reci mu što misliš. A kad kažem biskup, mislim i na Papu.

Četvrtoto: blizina Božjem narodu. Morate biti kao što nam je rekao Pavao VI. 3. prosinca 1974.: gdje su raskrižja putova, ideja, tu su i isusovci. Dobro pročitajte i meditirajte o tom obraćanju Pavla VI. tridesetdrugoj Generalnoj kongregaciji! To je nešto najljepše što je Papa rekao isusovcima. Istina je da ćemo, ako smo uistinu muževi koji idu na raskrije i granice, stvarati probleme. Ali ono što će nas spasiti da ne padnemo u glupe ideologije bliskost je s Božjim narodom i tako ćemo moći ići naprijed otvorenog srca. Narančno, može se dogoditi da se neki od vas oduševi, a onda dođe provincial da ga zaustavi govoreći: "Ne, ovo nije u redu." Dakle, moramo ići naprijed sa spremnošću da budemo poslušni. Bliskost s Božjim narodom toliko je važna jer nas „uokviruje“. Nikada ne zaboravi odakle smo bili uzeti, odakle smo došli: naš narod. Ali ako se otrgnemo i kreneemo prema ... eteričnoj univerzalnosti, tada gubimo svoje korijene. Naši korijeni su u Crkvi, koja je narod Božji.

Dakle, ovdje vas molim za četiri blizine: s Bogom, između vas, s biskupima i Papom te to s Božjim narodom, što je najvažnije."

Napast povratka u sigurnost

Na primjedbu jednog starijeg patra da vidi kako kod mnogih postoji napast povratka natrag u sigurnost iz prošlosti, papa Franjo odgovara: "Izrekli ste vrlo važnu riječ koja označava patnju Crkve u ovom trenutku: napast da se vratite. Upravo od toga bolujemo danas u Crkvi: ideologiju povratka. To je ideologija koja kolonizira umove. To je oblik ideološke kolonizacije. To nije uistinu univerzalni problem, već specifičan za Crkve nekih zemalja. Život nas plaši. Ponavljam nešto što sam već rekao ekumenskoj skupini koju sam ovdje susreo prije vas: sloboda nas plaši. U svijetu koji je toliko uvjetovan ovisnostima i virtualnošću plaši nas biti slobodni. Na pretvodnom sastanku koristio sam primjer iz Velikog inkvizitora od Dostojevskog: Veliki inkvizitor sreće Isusa i kaže mu: -Zašto si dao slobodu? Opasna je!"

Inkvizitor zamjera Isusu što nam je dao slobodu: dovoljno bi bilo malo kruha i ništa više. Zato se danas vraćamo u prošlost: tražiti

sigurnosti. Plaši nas misiti pred Božjim narodom koji nas gleda u lice i govori nam istinu. Plaši nas ići naprijed u pastoralnim iskustvima. Mislim na posao koji je obavljen na Sinođi o obitelji kako bi se jasno dalo do znanja da parovi u drugoj bračnoj zajednici nisu već osuđeni na pakao. Plaši nas pratiti ljude sa seksualnom raznolikošću. Bojimo se raskrižja putova o kojima je govorio Pavao VI. To je zlo ovog trenutka. Tražiti puteve u krutosti klerikalizma, što su dvije izopačenosti. Danas vjerujem da Gospodin traži od Družbe da bude slobodna, uz molitvu i razlučivanje. To je fascinantno doba, s prekrasnim šarmom, čak i ako je to razdoblje križa: lijepo je za nošenje slobode Evandelja. Sloboda! Taj povratak nazad možete živjeti u svojoj zajednici, u svojoj Provinciji, u Društву. Treba biti oprezn i bдijeti. Moje nije pohvala nerazboritosti, ali želim istaknuti da povratak nije pravi put. Ali jest, ići naprijed u razlučivanju i poslušnosti.

Jedan od patara se potužio na nedostatak pastoralnog žara i iznio primjedbu da se radije bježi u sigurnost nego ide na raskrižja kako je to tražio Pavao VI., jer to nije lako.

Papa Franjo: "Ne, sigurno nije lako. Ali kad netko osjeti da nedostaje žara, mora se razlučiti kako bi razumjeli zašto. Morate o tome razgovarati sa svojom braćom. Molitva pomaže razumjeti postoji li i kada nedostaje žar. O tome treba razgovarati s braćom, s po-

glavarima i onda morate napraviti razlučivanje da provjerite je li to samo vaša pustoš ili je više zajednička pustoš. Duhovne vježbe nam daju priliku da pronađemo odgovore na takva pitanja. Uvjeren sam da Duhovne vježbe nedovoljno poznajemo. Bilješke i pravila razlučivanja pravo su blago. Moramo ih bolje poznavati."

Dijabolična ideološka kolonizacija

Na upit jednog patra o ideološkoj kolonizaciji, osobito *rodnoj* (*Gender*), papa Franjo reče:

"-Ideologija uvijek ima đavolski šarm, jer nije utjelovljena. Upravo sada živimo civilizaciju ideologija, to je istina. Moramo ih demaskirati u korijenu. "Rodna" ideologija o kojoj govorite je opasna, da. Kako ja to razumijem, to je tako jer je apstraktno s obzirom na konkretni život osobe, kao da osoba može apstraktno odlučiti po svojoj volji hoće li i kada biti muškarac ili žena. Apstrakcija mi je uviјek problem. To, međutim, nema nikakve veze s homoseksualnim pitanjem. Ako postoje homoseksualni par, možemo s njima vršiti pastoral, ići naprijed u susretu s Kristom. Kad govorim o ideologiji, govorim o ideji, o apstrakciji za koju je sve moguće, a pritom ne mislim na konkretni život ljudi i njihovoj stvarnoj situaciji."

Uvrede i napadi na papu djelo su đavla

-Kako se nosite s ljudima koji vas sumnjičavo gledaju? -upitao ga jedan isusovac.

Papa Franjo: „-Na primjer, postoji jedna velika katolička televizija koja neprestano ogovara Papu bez ikakvih problema. Ja osobno mogu zaslužiti napade i uvrede jer sam griješnik, ali Crkva to ne zaslužuje: to je djelo đavla. Nekima od njih sam to i rekao.

Da, ima i klerika koji daju ružne komentare o meni. Ponekad mi nedostaje strpljenja, pogotovo kada sude bez ulaska u pravi dijalog. Tu ne mogu ništa. Međutim, nastavljam ne ulazeći u njihov svijet ideja i fantazija. Ne želim ulaziti u to i zato mi je draže propovijedati, propovijedati... Neki su me optuživali da ne govorim o svetosti. Kažu da ja uvijek pričam o socijalnom i da sam komunist. Ipak, napisao sam cijelu Apostolsku pobudnicu o svetosti: Gaudete et Exsultate.

Sada se nadam da se odlukom o zaustavljanju automatizma upotrebe starog (misnog) obreda možemo vratiti pravim namjerama Benedikta XVI. i Ivana Pavla II. Moja je odluka plod prošlogodišnjeg savjetovanja sa svim biskupima svijeta. Od sada, oni koji žele slaviti s vetus ordo moraju tražiti dopuštenje od Rima kao što se radi s biritualizmom. Ali ima mladih koji nakon mjesec dana od ređenja odu biskupu tražiti to. Ovo je fenomen koji nam pokazuje da se želi ići natrag.

Jedan kardinal mi je rekao da su k njemu došla dva novozaređena svećenika tražeći da uče latinski kako bi dobro slavili misu. On, koji ima smisla za humor, odgovorio je: «Ali u biskupiji ima toliko Hispanjolaca! Učite španjolski da biste im mogli propovijedati. Onda, kad naučite španjolski, vratite se meni pa će vam reći koliko Vijetnamaca ima u biskupiji i zamoliti će vas da učite vijetnamski. Onda, kad naučite vijetnamski, dat će vam dopuštenje da učite i latinski.” Tako ih je spustio na tlo. Nastavljam dalje, ne zato što želim napraviti revoluciju. Radim ono što osjećam da moram. Potrebno je puno strpljenja, molitve i puno ljubavi.”

Odnos prema migrantima

Upozoren na sve veći strah od emigranta papa Franjo reče: “-Smatram da se migranti moraju pozdraviti, ali ne samo: potrebno ih je dočekati, zaštитiti, promovirati i integrirati. Za istinsku dobrodošlicu potrebna su sva četiri koraka. Svaka zemlja mora znati koliko daleko može. Ostaviti migrante bez integracije prepusta ih bijedi, jednak je tome kao da ih ne želimo dočekati. Ali trebamo dobro proučiti fenomen i razumjeti njegove uzroke, geopolitičke posljedice. Potrebno je razumjeti što se događa na Mediteranu i koje su to igre sila naslonjenih na to more da bi ga kontrolirale i njime dominirale. I razumjeti zašto i kakve su posljedice.”

Piše: o. Niko Bilić

BIBLIJSKI KORIJENI DUHOVNIH VJEŽBI

Uz Ignacijsku godinu poraslo je zanimanje za Duhovne vježbe sv. Ignacija. O njima je do sada napisano nebrojeno mnoštvo članaka i knjiga. P. Niko Bilić ovdje će nam razjasniti njihove biblijske korijene.

U današnje ubrzano doba lako nam je prepoznati prvi biblijski izvor svih duhovnih vježbi u dobrohotnu Kristovu pozivu: "Dođite i vi u osamu, na samotno mjesto!" (Mk 6,31).

Kristov duhovni život kao izvor

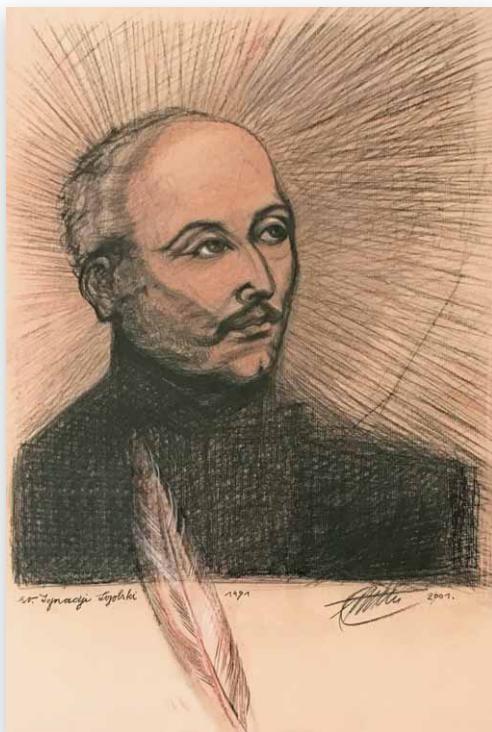
Jedanaest mjeseci sv. Ignacija u Manrezi povijesno se podudara s Božjim narodom koji je upravo toliko dugo bio uz goru Sinaj (Izl 19,1; Br 1,1). Ignacijsko iskustvo svoj temelj ima prije

svega u evanđeoskim svjedočanstvima da se sam Gospodin povlačio na molitvu. Bijaše to primjerice prije odluke o izboru apostola: Pozvao je koje sam htjede, bilježi Marko (Mk 3,13), a Luka napominje kako je prije toga noć posvetio molitvi (Lk 6,12). Nakon silna uspjeha, kada je čudesno nahranio više tisuća ljudi, imajući tek skroman, nedostatan darak, za koji zahvaljuje, Isus se povlači i moli (Mt 14,23).

Duhovno vježbanje osobito je vezano uz Isusovu molitvu prije muke: "Budi volja twoja!" (Mt 26,42 usp. 6,10) i na križu kada se službi psalmima: "Bože moj!" (Ps 22,2), "U ruke twoje!" (Ps 31,6). Sama sebe – "duh svoj" – do kraja stavlja u Božje ruke (Lk 23,46).

Intenzivno religiozno iskustvo

Biblijski Božji narod izrastao je iz onih ljudi koji su prolazili bogato i zahtjevno duhovno iskustvo. U pozadini Ignacijskih Vježbi lako prepoznajemo Jakovljev čuveni boj s Bogom u Post 32. Da bismo osobno mogli živjeti kao vjernici, a pogotovo ako kanimo druge poučavati, najprije sami moramo u Božju školu. Jakov pred Bogom mora iskreno pogledati i priznati tko je (Post 32,28), bez prethodne laži (27,19). Prije nego će se pomiriti s bratom (Post 33,4), mora evo, s Bogom raščistiti račune, primiti ime koje mu Bog daje (32,29). Koliko je to vezano uz Ignaciju svjedoči i trajna posljedica kod Jakova: on šepa (Post 32,32). Nije li upravo tako s Ignacijem nakon Pamplone?

Velike duhovne vježbe temelj mogu naći u Kristovu boravku u pustinji. Drevni su mu korjeni u Bibliji. Mojsije je kod sklapanja Saveza proveo 40 dana na Svetoj gori (Izl 24,18), pa još jednom, kod Obnove nakon zlatnoga teleta, ali sada u postu (34,28). Četrdeset dana pustinje i posta prolazi revni Ilijan na putu do iste svete Božje gore (1 Kr 19,8) na kojoj će se susresti s Božjom blagošću.

Biblijске teme

Na početku Duhovnih vježbi stoji pogled na stvaranje čovjeka i svijeta – baš kao i u Bibliji! Ključna uputa “tantum quantum” – “koliko, toliko” (DV 23) odgovara Božjoj nakanji da čovjek treba gospodariti (Post 1,26). Prepoznati pravu narav stvorenih stvari, da bismo se njima plodno okoristili, kao “Načelo i temelj” izvire iz biblijskoga stvaranja. Čovjek je “na sliku Božju” ponajprije stoga što poput Stvoritelja (Post 1,5.8.10) treba *datiime* stvorenjima (Post 2,19; 3,20). Pozvan je

prepoznati njihovu bit; uočiti, izreći i respektirati istinu o njima.

Osnovna svrha čovjekova, s kojom Ignacije započinje jest: hvaliti Boga (DV 23). Odgovara dodatnoj moći koju Stvoritelju dodjeljuje “na svoju sliku” kad Abrahamu najavljuje: “Ti ćeš biti blagoslov!” (Post 12,2). Svećenik Melkisedek pokazuje da se pritom ne radi tek o zazivanju Božje zaštite (Post 14,19), nego o *blagoslivljanju* Boga (14,20).

Prvi tjedan

Polazišna tema: ispit savjesti i grijeh, odmah upućuje na biblijske izvore. Štoviše prema Bibliji čovjek upućuje svoju riječ Bogu tek nakon grijeha. Tako je to i kod Adama (Post 3,10) i kod Eve (3,13), i kod Kajina (4,9). Čuveni Psalm 51 potvrđuje kako je David, nakon dvostrukoga grijeha, sav upućen na Boga, svojega Spasitelja (Ps 51,16), koji može izbrisati (r. 3,11), oprati, očistiti (r. 4,9).

Prvi tjedan u Vježbama očituje osnovnu činjenicu. Ignacije svekoliko razmatranje o grijehu postavlja pred Krista Raspetoga. Biblijski izvještaji, dakle, iz Mt 27, Mk 14, Lk 23 i Iv 19, kao i svi prije toga napisani tekstovi sv. Pavla o Raspetom Isusu, utemeljenje su i oslonac. Mistični pogled na Kristovo probodeno Srce, koji već prorok Zaharija najavljuje, izvorno u prvom licu (hebr. "Gledat će mene" Zah 12,10), a Ivanovo evanđelje ga primjenjuje (Iv 19,37), neizostavna je pozadina za Ignaciju. Ovamo smješta ishodišna pitanja: "Što sam učinio za Krista, što činim, što će od sada činiti za Krista!?" (DV 53). Žrtva Jaganjca Božjega koju Krstitelj najavljuje (Iv 1,29), primjenjujući objavu Mojsiju da sam Bog odnosi krivnju, prijestup i opačinu (Iz 34,7), omogućuje pogled na misterij grijeha. Samo pred Otkupiteljem mogu pogledati grijehu u lice.

Isusov život iz Evandelja

Ignacijski Drugi tjedan, kao i Treći i Četvrti, preslika su Evandelja. Uvodni poziv na globalnu viziju s Presvetim Trojstvom (DV 102) izvire iz Kristova govora o Ocu i o Duhu Svetom. Pogled na Isusa kao globalnoga Spasitelja, danas osobito živ zbog ekologije, može se prepoznati u Ivanovu evanđelju u kojem je Isus σωτήρ τοῦ κόσμου – Spasitelj kozmosa (Iv 4,42).

Glasoviti poziv Krista Kralja lako se prepoznaće u složno zabilježenim Isusovim riječima: "Tko hoće, neka ide za mnom!" (Mt 16,24; Mk 8,34; Lk 9,23; Iv 12,26). Ivanovo evanđelje s teološkim dodatkom "Počastit će ga Otac moj" (Iv 12,26) izvrstan je izvor za Ignacijsku sliku o Kraljevu zovu: "Sa mnom u naporu, sa mnom u slavi" (DV 95). Kao osnovica stoji Kristovo priznanje: "Ja sam kralj" (Iv 18,37) kojim upućuje na riječi svojega suca Pilata, "svezan" (18,12.24) i izručen na "pogubljenje" (18,31) premda u isti čas može imati uza se dvanaest legija anđela (Mt 26,53). Iz Evandelja proizlazi Ignacijska slika o Kraljevoj blizini podanicima kojima nudi zajedništvo.

I Ignacijska viteška misao da je kralj odlučio "podvrgnuti svu zemlju" biblijskoga je podrijetla. Odraz je ponajprije Stvoriteljeve misli da čovjek treba sebi "zemlju podložiti" (Post 1,28), a izravno preuzima Kristove misijske zapovjedi: "Učinite sve narode mojim učenicima" (Mt 28,19), štoviše: "Propovijedajte evanđelje svemu stvorenuju!" (Mk 16,15).

Dvije zastave i duhovno biranje

Središnje razmatranje o Dvije zastave, a tako i Ignacijska Pravila za izbor i za razlikovanje duhova zasigurno mogu osnovicu naći u Lukinu izvještaju o blaženstvima. Utješnim poklicima "blago vama" (Lk 6,20-23) Gospodin suprotstavlja ponovljeni "jao vama" (Lk 6,24-26). Sukob dvaju svjetova Biblija poznaće već kod Kajina i Abela (Post 4), a oprečni zov Krista i Sotone, sukladan je pozivu Mudrosti (Izr 9,4) i pozivu Ludosti (Izr 9,16) u Knjizi Izreka.

Duhovno rasuđivanje još više izvire iz Kristove kušnje u pustinji za koju Ignacije u svojem popisu prvi put nudi oba evandeoska odlomka, i Matejev i Lukin (DV 274). Je li mu Luka na prvom mjestu zato što ističe Isusovu pobjedu nad zlorabom Pisma? Odlomkom iz psalma koji govori o čovjekovu hodu po zemlji (Lk 4,11), napasnik želi obratiti samoubilački skok s hrama (Lk 4,9). Sotonskome "pisano je", Isus sada suprotstavlja: "rečeno je" (Lk 4,12) upozoravajući na živu Riječ. Dvostruki pak napad je li Isus Sin Božji, što je Otac neposredno prije potvrdio, izvrsno vodi k preciznom uočavanju tko je tko u razlikovanju duhova.

Ignacijsko Evandelje

Pitamo li o vezi Duhovnih vježbi s Biblijom, prvo ćemo uočiti popis evandeoskih odlomaka s brižno izvučenim "točkama" za vježbe (DV 261-311). Ignacije slijedi tradiciju, uvriježenu od sv. Augustina, da je Prvo evanđelje glavni prikaz Isusa, Učitelja. Donosi čak 21 odlomak iz Evandelja po Mateju, dok od Luke uzima 18, od Ivana 12, a iz Markova

evanđelja svega 6. I u spoju s drugima Matej je na prvome mjestu jer se tako pojavljuje pet puta.

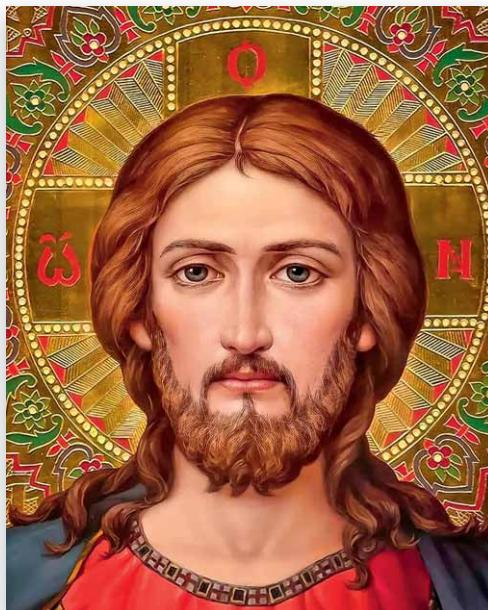
Mateju sv. Ignaci je daje prednost kad je riječ o Isusovu krštenju (DV 273) ili o svečanom ulasku u Jeruzalem (278). Uzima ga i kod Preobraženja (284), premda jedino Luka primjećuje da je Isus pošao na molitvu (Lk 9,28) i da s Mojsijem i Ilijom razgovara o svome Izlasku (Lk 9,31). Kod Mateja Ignacije nalazi izvještaj o čudesima (DV 279, 280, 283) i o slanju apostola (281). Od Luke izdvaja ukupno osam, njemu očito bitnih, odломaka o Isusovu začeće, rođenju i odrastanju (DV 262-266, 268, 271 i 272).

Razmatranje Muke ističe se time što Ignacije prvi put uzima i Marka. U tome Trećemu tjednu ponudit će čak deset dijelova, pri čemu namjerno predlaže po dva evanđeoska izvještaja zajedno (DV 289, 290), odnosno po tri (291, 293), i čak sva četiri evanđeoska izvještaja (292, 294). Tripot će zastati samo na Evanelju po Ivanu, gledajući Isusov Križni put (DV 296-298).

Ignacije će za Četvrti tjedan izdvojiti čak 13 Isusovih ukazanja nakon uskrsnuća (DV 299-311). Na Pavlovu izvještaju u 1 Kor 15, koji je najstariji i stoga najdragocjeniji, zauštavlja se tri puta (DV 308, 309, 311). Ostala ukazanja nalazi u sva četiri evanđelja: jedno kod Marka, po dva kod Luke i Mateja, a tri kod Ivana. Za Uzašaće na kraju niza uzima Djela apostolska.

Ne samo izvještaj, nego otajstvo

Duhovne vježbe nastavak su na biblijski izvještaj o srcu Majke Marije koja je događaje

pohranjivala i prebira- la (Lk 2,19,51). Zaslu- ga Ignacijeva u povje- sti kršćanske duhov- nosti pouka je da nam Bog ne progovara samo preko Objave, Sakramenata, Učitelj- stva Crkve i privatnih objava, nego i po na- šem iskustvu koje ispi- tujući savjest pregle- davamo. Tom reflek- sivnošću naslijedujemo Mariju kad ona "raz- mišlja kakav bi to po- zdrav bio" (Lk 2,29) i potom iz svoga srca, puna milosti, bez suz-

držaja pita: "Kako će to biti" (Lk 2,31). Ta- kvim pristupom Ignacije od izvještaja u Pismu stvara *Otajstva za razmatranje*.

Biblijski izvor meditacije

Kršćanska meditacija glavni je način rada u Vježbama. Ima svoje duboke biblijske korijene. Psalam 1. opisuje pravednikov životni put koji obilježava ustrajno razmatranje Božjega Zakona (Ps 1,2). Hebrejski glagol *jahag* u tom opisu upućuje na meditaciju, a bez susetezanja ističe se užitak. Počeci sežu daleko dublje. Kod stvaranja Bog na čovjeka spušta *dubok san* da bi ga učinio podatnim materijalom (Post 2,21). Istu metodu ima s Abraha- mom (Post 15,12) kada mu objavljuje buduć- nost naroda, ropstvo i izlazak. Bog čovjeka posvema smiruje i čini receptivnim da bi mogao s njime započeti ono što želi.

Snovi su povlašteno stanje u kojem ne vrijede obrambeni mehanizmi, prikrivanja i laži, koje na javi lako uključimo i pred drugima i pred samima sobom. U snu duša je otvo- rena. U tome je i snaga meditacije pred Kri- stom kada se namjerno toliko povlačimo da vidimo istinu o sebi. Baš kao u snu, ne zalazi- mo tek u umovanje, nego imamo živo, opipljji-

vo iskustvo. Zato razumijemo da se Jakov prvi put susreće s Bogom u snu (Post 28,12). Josipu Egipatskom Bog od djetinjstva u snu daje objave koje će ga dovesti do odrasla, promišljena tumačenja pred braćom: "To je mene Bog poslao pred vama da pripravi veliko spasenje" (Post 45,7).

Još su nam bliži Josipovi snovi u Evandelu i izravno su vezani uz Ignacijsku meditaciju jer vode k djelovanju. Četiri puta Josip prima poruku u snu (Mt 1,18; 2,12.13.19). Pažljiv na zbivanje u duši, razumije Božju zapovijed koju će na javi bez odlaganja izvršiti.

Božanska velikodušnost

Za Duhovne vježbe važna je širokogrudnost kojom, prije čuvene molitve za mudrost, Bog Salomonu, također u jednom snu, nudi da traži što hoće (1 Kr 3,5), a poslije mu daria i ono što nije tražio (1 Kr 3,13). Slično žena velike vjere u Evanđeju sluša Isusov odgovor: "Neka ti bude kako hoćeš!" (Mt 15,28). Na toj božanskoj velikodušnosti počiva Ignacijska ustrajna uputa na početku svačeve duhovne vježbe da "molim ono što hoću".

■ Intervju s o. Stankom Pericom ■

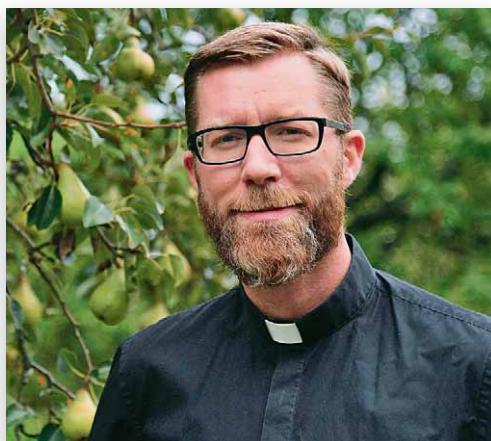
OD PRAVNIKA DO ISUSOVCA

U rubrici SKAC-a "Možda baš isusovac" preuzeli smo zanimljiv intervju s ravnateljem Isusovačke službe za izbjeglice (JRS) p. Stankom Pericom. Postoje i isusovci koji su promišljali 20.000 puta prije nego su ušli u Družbu.

■ *Kako ste doživjeli poziv?*

- Zovem se Stanko Perica, inače sam iz Rijeke, imam 38 godina, a u isusovcima sam 11 godina. Prvo sam završio pravni fakultet, zatim sam radio kao odvjetnički vježbenik u odvjetničkom uredu i tek nakon toga sam ušao u novicijat, sa 27 godina. Zaređen sam 2018. godine. Bio sam ekonom na Jordanovcu, a sada sam ravnatelj Isusovačke službe za izbjeglice za Jugoistočnu Europu.

Ne bih rekao da sam doživio poziv, radije bih upotrijebio trajni glagol 'doživljavao' jer nije bilo riječ o nekoj trenutnoj situaciji već o nečemu o čemu sam dugo promišljao. Možda još od druge godine pravnog fakulteta. Postojale su dvije stvari koje su me tih godina udaljavale od poziva. Prvo nisam htio da mi poziv i svećenički život bude bijeg od svijeta. Toga sam se bojao, nisam htio pobjeći od stvarnosti i ući u nekakvu klerikalnu sigurnost koju sve-

ćenički život nudi. Druga stvar koja me odvraćala bila je pomisao je li svećeničko zvanje možda nešto što je već malo zastarjelo, što ljudima možda nije više toliko razumljivo. Kao ona zanimanja koja većini ljudi više ne treba, primjerice urar ili postolar. Pitao sam se

je li možda život u svijetu, laičko življenje svoje vjere, nešto gdje se može više doprinjeti. Nešto što može biti razumljivije ljudima i što Boga može lakše približiti ljudima. To su bile neke moje misli koje me i dalje prate.

■ **Vaš put promišljanja o pozivu je duže trajao. Koji je na kraju bio razlog da nakon toliko promišljanja uđete u novicijat?**

- U mladosti mi svećeništvo nije bila nikakva opcija, niti u primisli. Na drugoj godini fakulteta, nakon jedne vikend duhovne obnove, prvi puta mi je ta mogućnost sinula, ali je još uvijek bila daleko. S vremenom na vrijeme ideja se vraćala i postajala je sve jača. Počeo sam ju lagano slijediti, a ona je polako počela preuzimati moj život. Treba se odlučiti, odvaziti i probati. Gledajući unazad, mislim da mi je prednost bila što sam prije radio i privređivao, te smatram da mi je to pomoglo da kao svećenik bolje razumijem ljude i više cijenim ono što imam. Mi svećenici smo povzani odgovoriti na izazove života, a ako ne znaš koji su to izazovi, onda nudiš „odgovore na pitanja koja nitko nije postavio“. To je rekao naš bivši general Pedro Arrupe. Rekao je da se najviše boji Družbe koja nudi odgovore na zastarjela pitanja. Kao krunu Božje providnosti vidim i trenutni posao koji obavljam u JRS-u. Pozicija na kojoj jesam mi daje prigodu da budem uronjen u tu stvarnost, taj veliki problem sadašnjice i da nudim neke odgovore na ta pitanja. Mislim da sve to Bog vodi. Kada se okrenem unazad na svoj život, zadovoljan sam i mnoge stvari koje su mi se u određenim trenucima činile kao potpuni promašaj, vidim da su zapravo vođene od Boga. Iznenadio sam samoga sebe kada sam za vrijeme potresa mislio da se urušava moja soba na Jordanovcu, i mirno sam prihvatio smrt u tome trenutku. Tada sam pomislio: „Bože, kako lijep život si mi dao. Evo sad ti dolazim.“ Zaista mi je Bog dao puno više nego što sam zaslužio i puno više nego što sam mogao očekivati.

■ **Što je bilo odlučujuće da ostavite pravo i uđete baš za isusovca?**

- Htio sam nešto gdje će se moći dati više. Pravo je bilo zanimljivo i vrlo dinamično. Ono što me uvijek privlačilo je bila vjera, posebno teologija. Pravo je lijepo, ali nekako posvetiti život tome u potpunosti nije me, gledajući budućnost, skroz ispunjavalo. Volim živjeti život punim gasom, baš onako do kraja. Volim kako filozof Kant kaže: „Što si zaposleniji, to više osjećaš da živiš i to si svjesniji života.“ Kada mi je dan ispunjen u potpunosti, daje mi osjećaj da sam živ, da život struji u meni. Kada živiš život pod punim gasom, onda mijenjaš i perspektivu, neke probleme koje čovjek ima i osjeća kada je prilično nezaposlen, ne misliš o njima, nemaš nekih napsasti jer nemaš vremena misliti o njima. Baš osjećaš kako se daješ u potpunosti.

Družba mi je nudila najviše mogućnosti da živim život kakvom sam se nadao. Zato jer se isusovci bave nizom različitih apostolata. Samo u isusovcima se možeš baviti socijalnim apostolatom kakvim se trenutno bavim ili nekom ekonomskom birokracijom kakvom sam se do sada bavio, ili pak medijima, ili biti župnik, predavati na fakultetu. Družba nudi najširi mogući spektar aktivnosti u katoličkoj Crkvi. U godinama promišljanja, puno vremena sam proveo proučavajući razne mogućnosti, crkvene redove i dijecezanske svećenike. Svidio mi se sv. Ignacije jer je bio vrlo pragmatičan. Za njega je sve u životu, i samo svećeništvo i zavjeti koje je živio, bili u svrhu toga da bude što djelotvorniji. Ta efikasnost, pragmatičnost, jednostavnost, usmjerenost na cilj je ono što me privuklo i što mi je pokazalo da se tu mogu najviše ostvariti. S druge strane će tu najmanje „smetati“, jer opet isusovcima je takav raspored snaga da, ako ne možeš ti, onda netko drugi napravi, dužnosti su podijeljene. Ako čovjek u nekim stvarima nije najbolji, opet drugi to nadoknađuje.

■ **Kakvo vam je bilo razdoblje u novicijatu?**

- Meni je bilo to razdoblje prilično čudno jer je bilo vrlo različito od onoga što sam prije

radio. Od osobe koja je manje-više vodila samostalan život, imala plaću, brinula se za materijalne potrebe samog sebe i drugih, došao sam u poziciju gdje se drugi brinu o tebi. Poljuljali su me odlasci ljudi iz novicijata. Zanimljiva je to psihološka dinamika. Uđeš sa ljudima s kojima se zbljiš jer imate iste ideale, iste ciljeve i svoju budućnost vidite manje-više na istom mjestu. I onda odjednom njih više nema. To je pogotovo u tim početnim godinama, barem meni bilo, teško. Rekao bih da mi je to bilo najteže u novicijatu. Moja prednost bila je što sam došao sa 27 godina. Bilo bi mi puno teže da sam došao sa 18 godina. To što sam već imao neko životno iskustvo, posebno u poslu i s nadređenima, pomoglo mi je prolaziti kroz teže periode. Trudio sam se uvijek zadržati fokus na ono zbog čega sam došao, zbog čega sam krenuo. To te onda nekako drži usidrenim da ne iskočiš iz šina. Vratiš se na početak, na svoj poziv i nastaviš dalje kako bi postigao ono zbog čega si uopće i krenuo. Druga stvar koja mi je bila teška je izaći iz samoga sebe, tj. prilagoditi se okolnostima koje više nisu obiteljske i nisu okolnosti koje ti sam diktiraš, nego koje ti netko drugi diktira. A ja po prirodi volim manje-više imati stvari pod kontrolom. Teološki gledano; što je kršćanstvo ako ne poziv na izlazak iz samoga sebe? Jer Bog je izašao iz samoga sebe u inkarnaciji Kristovoj.

■ *Vaša mlada misa je bila u vašem mjestu nakon 98 godina. Kako je izgledala?*

- Nisam iz krajeva gdje ima puno svećenika, ali zadnji prije mene je bio prilično slavan. To je bio fra Marijan Blažić. Ljudi očekuju tradiciju od strane Crkve, pa tako i da se stvari ponavljaju. Nisam trebao pratiti svog kolegu koji je par godina prije mene imao mladu misu. Kod mene nije bilo živog svjedoka mlade misе. Druga prikladna stvar kod nas isusovaca je često ta da budemo zaređeni za đakone u Rimu i onda dođemo pred svećeničko ređenje, pred mladu misu u Hrvatsku, tako da ju nemaš vremena pripremati, pa organizaciju prepustiš obitelji i prijateljima. Pri-

■ Mlada misa na Viškovu 2018.

stao sam da slavlje bude prilagođeno ljudima jer smatram da je to slavlje za ljudе. Drago mi je da su na kraju ljudi bili zadovoljni i da su u tom kraju nakon 98 godina mogli iskusiti čari mlade mise.

■ *Što je bitno za one koji razmišljaju o pozivu za isusovca?*

- Bitno je da promisle dva puta. Ja sam promislio barem 20.000 puta. Nekad je zvanje bilo jako misteriozno i onda je to ljudе privlačilo. Danas nastojimo demistificirati zvanje i ljudi mogu prilično lako otkriti što ih očekuje. Trebaš biti fokusiran na ono gdje viđiš da te Bog zove. Pravila sv. Ignacija za razlučivanje su tu jako dobra jer govore da odluke treba donijeti u miru, dobro ih izvagati, vidjeti sve prednosti i nedostatke, i onda kad jednom donešes odluku, ideš za njom. Ne dopuštaš da te stvari izbace iz takta. Ljudi često odlučuju u afektu, kada su zbog nečega uzrnuti. Ignacije govori da se baš to ne smije ra-

■ Na kavi s izbjeglicama

diti. Da čovjek u velikim odlukama uvijek mora biti promišljen. Propitkujući svoj put, čovjek obnavlja svoje zvanje. To je jedan paradox zvanja gdje nije dobro da ga prihvatiš kao nešto što je apsolutno, jer ga onda uzimaš zdravo za gotovo, te ga ne živiš na najbolji način. Moraš ga uvijek propitivati da bi ga obnavljao.

■ ***Što za mladog čovjeka danas znači isusovačko geslo „Sve na veću slavu Božiju“?***

- Mislim da je za mnoge ljude ovo geslo apstraktno, tako da ga trebamo drugima približiti prvenstveno živeći ga, a onda i govoreći o njemu. Nekad ljudi predbacuju mladima da kada su u društvu ne govore o Bogu, ne svje-

doče. Ne mislim da Boga trebaš stalno svjedočiti, niti stalno o Njemu govoriti. Ima nešto u Židovskoj mudrosti gdje se ime Božje nije smjelo spominjati. Bog mora ostati svojevrsni misterij. I svete riječi poput ovih trebaju ostati svojevrsni misterij koji ne spominješ svugdje, koji su pridržani dubinama.

■ ***Što biste poručili dečima koji razmišljaju o priključivanju u Družbu?***

- Neka budu odvažni! Treba se odvažiti, plivati protiv struje i izaći iz samoga sebe. To su umjetnosti koje čovjek treba savladati da bi imao život u izobilju što ga Isus obećava. Budi otvoren da izlaziš iz samoga sebe i da rasteš, činiš magis kako bi se poboljšao, pokušavaš više toga od sebe napraviti.

idom@skac.hr

Piše: Ivo Pavin, SJ

Sveti Josip zagovorom spasio od strijeljanja oca dvojice naše subraće Pavin

Časni brat Ivo Pavin zadnje godine života proživio je u Splitu a nekoliko mjeseci prije smrti (2019.) zapisao je svjedočanstvo o hitnoj pomoći sv. Josipa u teškoj životnoj situaciji njegove obitelji. Svjedočanstvo je poslao u Svetište sv. Josipa u Karlovac da se sačuva kao još jedan dokaz o moćnoj pomoći sv. Josipa onima koji mu se utječu.

Ovdje donosim opis jednog brzog uslišanja sv. Josipa koje ne želim prepustiti zaboravu jer sam i sam bio svjedok toga što se dogodilo.

Početkom 1946. godine u Podravskoj Moslavini bilo je vrijeme poslijeratnog partizanskog terora u Slavoniji. Bilo je dovoljno da se pojedinca prokaže kao neprijatelja pa da ga se bez ikakve provjere i suda odvede na strijeljanje. Redovito su to izvršavali na kraju sela, bez svjedoka, da se narod ne pobuni.

Moji roditelji Ivan i Roza Pavin (dj. Crnčan) iz Podravske Moslavine imali su tada sedmero djece. Majka Roza noć prije toga dođađaja usnula je neobičan san koji nam je ispriporijedila nakon što se sve sretno završilo: "Jedne noći u snu sam vidjela kako mi se približava velika zmija. Uplašila sam se, ali onda sam brzo počela zazivati pomoći svetog

Josipa. Čim sam počela moliti, zmija se okrenula i povukla."

Ujutro nakon toga sna na vrata su lupali partizani. Bila su dvojica, s puškama na ramenu. Pitali su: "Gdje je gazda?" Tražili su našega oca Ivana. Bio je u štali, hranio je konje i kраве. Kad je došao, rekli su mu: "Ti ideš s nama!"

Jedan od mogućih prokazivača našega oca mogao je biti prvi susjed koji je stalno pokazivao mržnju prema cijeloj obitelji.

Majka Roza je znala što znači ovaj odlazak, da je to osuda na smrt. Suze su joj krenule na oči, a onda se sjetila one zmije u snu. Čim su za sobom zatvorili vrata rekla je: "Djeco, svi na koljena!" Svi smo odmah ustali i kleknuli pred sliku svetoga Josipa koja je visjela na zidu i počeli moliti da nam se otac vrati živ.

Oca Ivana su vodili prema kraju sela na zapad, u smjeru Čadavice. Što se dalje događalo pripovijedao nam je naš otac kad se vratio: "-Nakon što smo prešli oko 200 metara, prije velikog kanala, s druge strane ceste pojавio se Matija Rastjin. Kad me je video da me vode, znao je da to znači da me vode na strijeljanje. I taj čovjek, koji uopće nije bio ni vjernik, ni moralna života, dapače bio je psovač i raskalašen, sada je iz svega glasa počeo galamiti na ovu dvojicu partizana: -Hej, ne može to tako! Ovoga ne smijete. Neznate što radite. On ima puno djece. Tko će se za njih brinuti? Ja znam kakav je to čovjek i svojim životom garantiram da nije ništa krv! Pustite ga!"

■ Br. Ivan Mikec: Sv. Josip radnik

Taj Matija je inače bio njihov suradnik i doušnik pa se usudio galamiti na njih i protiviti se. Kad su ovo čuli, a iznenadila ih je i njegova odlučnost, ova dvojica partizana su se pogledali, zatim se jedan od njih okrenuo prema Ivanu i rekao: 'Bježi kući!'

“Kada sam se od njih okrenuo i pošao kući, mislio sam da će mi nakon tri koraka pucati u leđa. Međutim, to se nije dogodilo. Napravio sam još tri koraka, još nitko nije pucao, a onda sam se počeo nadati da će

ipak preživjeti i tako je Bogu hvala i bilo.” – završio je svoje svjedočanstvo naš otac. A kad se vratio kući zatekao nas je sve još uvijek na okupu kako klečeći molimo pred slikom svetog Josipa.

Našoj majci Rozi je bilo jasno tko je taj koji je ovoga čovjeka potaknuo da se zauzme za našega oca: bio je to sveti Josip čiju su pomoć upravo u taj čas žarko molili

Nekoliko dana kasnije Matija Rastijin je susreo najstarijeg Ivana-va sina (on je tada imao 14 godina) i rekao mu: “Lovro, meni možeš zahvaliti što ti je otac živ.” Lovro se vratio kući i ispričao to majci. Majka Roza je razmišljala i rekla: “Stvarno, ja bih mu morala zahvaliti!” Nakon nekog vremena susrela ga je u selu. Pitala ga je: “Pa kako si se ti, Matija, usudio vikati na njih? Mogli su i tebe ubiti?”

“-Oni mene poznaju, a i ja znam njih. Kad sam vidođa da ga vode, u meni se nešto probudilo, nekakav bijes i ljutnja, nešto me je iznutra tjeralo da na njih počнем galamiti iz svega glasa. I vikao sam: ‘Ne smijete ga ubiti!’”

U vrijeme tog događaja Roza i Ivan Pavin imali su sedmoro djece, a kasnije im se rodilo još troje. Svi su poživjeli i imali obitelji, a imali su i veliki broj umuka. Jedan od sinova postao je svećenik, isusovac Slavko Pavin, a Ivo Pavin, koji je u toj skupini molitelja bio najmlađi, postao je također isusovac, brat redovnik i on je taj koji je pisao ovo svjedočanstvo o milosti koju im je posredovao sv. Josip.

Piše: o. Stipo Balatinac SJ

RADOVI NA OBNOVI BAZILIKE SRCA ISUSOVA

Tko god ove jeseni, a već i zime, spomene obnovu Bazilike osvrće se na rušenje svoda i njegovo miniranje koje se zbilo 28. rujna. Vjerujem da ste ga i vi pogledali i više puta, da vam je zastao dah i srce jače zakucalo – što od uzbuđenja, što od brige za Baziliku. Sigurno se netko zabrinuo i za radnike, za isusovce i za sve ljudе unaokolo, pa moramo reći kako nitko nije ozlijeden, samo možda malo više uzinemiren. Kao napr. mnogobrojni naši susjedi, kojima se i ovom prilikom ispričavamo!

Samome miniranju prethodila je dugo-trajna, višemjesečna priprema, tj. izrada i provedba projekta hitnih intervencija. Taj projekt izradila je tvrtka Radionica statike d.o.o. iz Zagreba, na čelu s prof. dr. Josipom Galičem. Projektom hitnih intervencija na nosivoj konstrukciji uvjetovana je izrada još dva projekta: Detaljan arhitektonski snimak postojećeg stanja 3D skeniranjem, koji je potom izradila tvrtka Vektra d.o.o. iz Varaždina, te projekt miniranja preostalih lukova i svodova centralnog dijela građevine koji su bili jako oštećeni i koji su se morali ukloniti. To je izradila tvrtka Karabit d.o.o. iz Drežnika Brezovačkog pod ravnateljem direktora firme g. Marinka Duspera, dipl. ing. rudarstva. Sva tri projekta odobreni su od strane Zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode grada Zagreba. Ti projekti zahtijevali su višemjesečna istraživanja i radove. Tako

se prionulo statičkoj zaštiti Bazilike, ali i zaštiti cijelokupnog inventara. Dakle, sav inventar je snimljen i njegov izgled je arhiviran. Sva sakralna vrijednost i umjetnine su zaštićene tako da se sanacijom jednog dijela ne napravi šteta na drugom. Na još veću zaštitu potaknuo nas je i potres u okolini Petrinje i Gline 28. 12. 2020., pa je, uz odredbe Ministarstva kulture, postavljena skela na kor, a onda i u oltarnu apsidu. Nakon tog potresa nastala su nova oštećenja na svodu Bazilike, glavnom oltaru, koru, ali ona nisu bitno poremetila

daljnju sanaciju. Osim spomenutih skela stavljena je i skela na pročelje Bazilike i oko tornjeva. Za tornjeve je bile izrađene dvije posebne čelične platforme koje su dodatno povisile cijenu. No, vašom velikodušnošću i darežljivošću sve skele su kupljene od tvrtke Agram d.o.o. iz Zagreba i sada su vlasništvo Bazilike te će poslužiti do kraja obnove, kolikogod ona trajala.

Možemo reći da smo samo miniranje dugo očekivali, a pomalo i strepili kako će se izvesti. Ono je jedna od najbitnijih prekretnica u obnovi Bazilike, jer usmjerava u kojem će se pravcu ići. Bilo nam je stalo da se svod ukloni, budući da ga kao takvog nije bilo moguće učvrstiti i obnoviti da bi se dobila potrebna stabilnost i sigurnost. Miniranje je proizvodilo mnoga pitanja, pa čak i to hoće li tornjevi izdržati! Hvala Bogu izdržali su, kao i ostali interijer Bazilike, pogotovo vitraji na prozorima, tako da je cilj u potpunosti ostvaren. Tome je pridonijela i višenamjenska zaštita: učvršćivanje stropova na galerijama, drveno oblaganje propovjedaonice i prostora oko glavnog oltara, mrežasta zaštita pokrajnjih oltara i drvena zaštita njihovih ulaza te najfamoznije zaštita poda i amortizacijski sloj od starih guma, dasaka, folije i pijeska u visini oko jednog metra. Tako su i bageri i buldožeri prvi put dospjeli u Baziliku! Recimo i da su o miniranju bile obavještene sve potrebne službe u gradu, koje su se i brinule za sigurnost građana, pa je tako i promet Palmotićevom na skoro sat vremena bio zatvoren.

Ono što ste pogledali u videu miniranja snimio je g. Đelo Jusić ml., kojemu je, uz Laudato televiziju, bilo omogućeno postavljanje kamera unutar Bazilike. Postavio ih je čak osam i ni jedna nije bila oštećena tako da imamo jedan profesionalan video uradak ovog povijesnog dogadaja.

Firma „PP – invest“ iz Zagreba, koja je obavljala pripremne radove, ima rok za čišćenje i zaštitu ostataka zidova u Bazilici do 20. 11. 2021., tako da se za Krista Kralja nadamo prvoj Euharistiji u Bazilici nakon potresa. Spo-

menimo uz ovo da je Akademski zbor Palma pokrenuo niz koncerata pod nazivom Festival Srca Isusova. Tri su održana izvan Bazilike, a sljedeći se nadamo u počišćenoj Bazilici, a možda i na koru iako je pod skelom. Kad u tome naziremo već neku ljepšu budućnost moramo teći i to da je u tijeku izrada glavnog projekta za obnovu Bazilike, ali i naše Rezidencije, tj. zgrada uz ulicu. Izrada projekta obnove Bazilike i samostanskih krila povjerenja je tvrtki Interkonzalting d.o.o. iz Zagreba, a rok za dovršetak je 1. prosinca 2021. godine.

Zaklada „Anamaria Carević“

Kao što nam je dugo trebalo čekati za miniranje, tako će i cijelokupna obnova sigurno dugo trajati. Zbog toga je i osnovana Zaklada za obnovu Bazilike Srca Isusova i izgradnju pastoralnog centra „Anamarija Carević“ (Skraćeno: Zaklada „Anamarija Carević“). Rješenjem Ureda za opću upravu grada Zagreba Zaklada je osnovana 29. 10. 2020., nakon čega su uslijedile druge pravne formalnosti i organizacijske procedure, pa je službeno predstavljena u vrtu, uz samu Baziliku 23. ožujka 2021., na godišnjicu smrti naše drage župljanke Anamarije Carević, čije ime će nositi budući pastoralne prostorije. Predstavljanju Zaklade nazočili su članovi obitelji Carević i njezini prijatelji iz Nadbiskupske klasične gimnazije, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua, provincijal p. Dalibor Renić, potpredsjednik Hrvatskog sabora g. Željko Reiner, predstojnik Ureda predsjednika Vlade g. Zvonimir Frka-Petešić, ministrica kulture i medija gđa Nina Obuljen Koržinek, te predstavnici gradskih vlasti. U samom imenu sadržana je i svrha Zaklade pa se odmah prionulo i tome ostvarivanju kroz razne akcije. Najznačajnija je bila akcija u suradnji s Hrvatskom poštrom preko koje je na više od milijun adresa u Hrvatskoj poslano pismo o potresu i zamolba za pomoć. Mnogobrojni vjernici, građani i institucije odazvali su se svojim darovima pa im i na ovaj način zahvaljujemo i preporučamo milosrdju Srca Isusova i

zagovoru bl. Ivana Merza. Kome je ovo prva informacija, a želi nešto darovati baš od srca Srcu može na sljedeću adresu:

**Zaklada „Anamarija Carević“
Palmotićeva 31, 10000 ZAGREB
OIB: 91879470475
IBAN: HR782390001101186505
S napomenom: Donacija za obnovu
Bazilike i izgradnju pastoralnog centra
„Anamarija Carević“.**

Uz vašu pomoć, dargi prijatelji, i zajedno s vama vjerujemo da će naša Palma biti jednako blistava, akustična i lijepa kao i nekad prije, a u nekim stvarima i bolja: Čvršća na potrese, obnovljenog svoda, kora i križa na glavnem oltaru. Jednog dana! Do tada ćemo

slaviti Božiće i veseliti se u onome što imamo. A imamo puno. U odnosu na godinu dana puno se toga promijenilo, iako se ne čini tako. Dočekat ćemo ovaj Božić, vjerujemo, u Bazilici, koja je trenutno bliža Isusovom rođenju nego do sada. Štalici, hladnoći, grubosti vremena i nepredviđenim okolnostima. A opet, na neki način bliže Bogu. Od 15. prosinca 1902. godine, kada je u vrijeme nadbiskupa Juraja Posilovića posvećena, do dana današnjega, dolazimo u Baziliku, dolazimo svome Bogu. Ovaj Božić zahvalimo na svemu što imamo. Jer imamo u stvari sve što nam treba. A malo po malo, korak po korak imat ćemo i sve što Bog za nas providi.

Zahvaljujem se na suradnji oko ovog izvještaja Ivani Mišetić tajnici Zaklade i ing. Nenadu Bachu arhitektu glavnog projekta.

■ Predstavljanje Zaklade Anamaria Carević u vrtu Bazilike

Piše: o. Blaženko Nikolić SJ

OBNOVA KOLEGIJA NA JORDANOVCU

Jesenski dani s početkom nove akademiske i školske godine vratili su malo živosti u jordanovačko dvorište. Ali tek blijeda slika dana kada je život pulsirao opipljivo brojnim studentima, što našeg fakulteta filozofije i religijskih znanosti, što teologije, što onih ekonomije i menadžmenta. Prolazeći dvorištem čini se kao je sve više-manje kao prije. Svatite li pogledati lijepi jordanovački vrt, brzo ćete primijetiti da je njegova ljepota nestala s rukama koje su ga godinama brižno održavale i šetnjama njenih stanovnika koji su u njegovoj ljepoti odmarali dušu i uzdizali Bogu molitve. I kad padne noć, velebno zdanje Kolegija obavlja mrklina u kojoj sumnjičave oči vjeruju da će barem negdje ugledati neki osvijetljeni prozorčić. Ali nakon devedeset godina, svjetla su se ugasila, nadamo se samo na neko vrijeme da bi opet nanovo zasjala i obasjala novo zdanje.

Nerado se mislima vraćamo na one trenutke nedjeljnog jutra kada nas je uzdrmano tlo prestravilo i uvelike promijenilo mnoge stvari. Iz riječi i poruka mnogih župljana župe Jordanovac koje sam dobio tih dana, odzvanjali su apokaliptični tonovi, zabrinutost i zdvojnost o vremenu koje nas je zadesilo. Sav taj dojam pojačavala je situacija s pandemijom.

jom, pa nakon toplih dana sibirska hladnoća koja dođe baš tog dana, pa nekoliko dana potom čudno pjeskovito zamagljeno nebo i onečišćen zrak. No u svemu tome, bilo je i toliko milosnih trenutaka koje bude zahvalnost.

Nešto više od tjedan dana prije potresa, djelovalo je možda malo i prenaglo, odlučio sam da svi bogoslovii odu svojim kućama zbog novonastale situacije s pandemijom, nemoGUĆNOSTI održavanja nastave uživo i prvog zatvaranja koje je nosilo neizvjesnost trajanja. Pogotovu su me zabrinjavale informacije o mogućem zatvaranju granica, a u bogosloviji su boravila sedmorica bogoslova mostarsko-duvanjske biskupije. Na kraju se ispostavilo da je to bila providnosna odluka. Naime, u Kolegiju su uz stubište najviše stradale upravo sobe bogoslova na prvom i drugom katu. U nekoliko soba pali su veliki blokovi mortnog stropa upravo na krevete, odnosno na jastuke. Bilo bi to vrijeme kada su bogoslovii po nedjeljnomy rasporedu još počivali. Zahvalan sam Bogu da ih je poštadio tog nemilog iskustva, a nama svima poštudio života.

Život zajednice se nakon tog događaja prilično promijenio. Zbog velikog oštećenja zgrade Kolegija većina je potražila smještaj u drugim prostorima, a samo najhrabriji su se vratili u svoje sobe. Spasenosno je bilo tako-

der da je nova kuća na Fratrovcu 42, iako građena da posluži drugoj namjeni, bila poprično dovršena i za početak mogla primiti nekoliko članova zajednice. Drugi su se smjestili u prostorijama pastoralnog centra, fakulteta i knjižnice. Važno je bilo također da su podrumske prostorije, kao i prostorije prizemlja, ostale dovoljno dobro očuvane da su se mogle koristiti. Pa smo tako mogli nastaviti koristiti kuhinju i blagovaonicu, kao i aulu za zajedničke susrete, blagovanja i druženja. Sa smirivanjem tla i odmakom vremena, postajali smo sve hrabriji pa se je većina, barem preko dana, vratila u svoje sobe ili urede.

Nakon prvih procjena štete na zgradu, bilo je očito da će trebati temeljiti zahvati da bi se vratila u stanje sigurnosti za življene. Prisjetim se često riječi statičara g. Galića, da je zgrada vrlo nezahvalna glede statike jer je prilično visoka a uska, k tome još građena bez imalo armature. I ostala je stajati samo zahvaljujući mnoštvu pregradnih, kao i masivnosti nosivih zidova. O oštećenosti zgrade mjerodavni stručni sud statičkog ureda i glavnog statičara Dr.sc. Josipa Galića, dipl. ing. građ. u zaključku donosi: „*Gradevinu je glede nosive konstrukcije (zidani zidovi) izrazito oštećena (među oštećenijim rezidencijalnim zgradama u Zagrebu). S obzirom na visoku razinu oštećenja, ako se želi gradevinu ponovno koristiti kao prije potresa nužno je što prije izvesti radove na sanaciji nosive konstrukcije gradevine, ali nužno je sanirati i pregradne zidove i sve dijelove stropova, jer u ovakvom stanju su potencijalna opasnost da u ponovnom podrhtavanju se mogu urušiti na korisnike gradevine.*“

Prvotne procjene obnove zgrade su bile oko 6-7. milijuna eura. Međutim, sada je jasno da će cijelovita obnova koštati mnogo, mnogo više. Kako je zgrada upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, otvorila se mogućnost financiranja iz fondova EU. Prvotno se nije znalo što će i kao će trebati obnoviti zgradu. U igri su bile različite mogućnosti: sanirati štetu i dovesti zgradu u stanje prije potresa, rušenje i građenje „repli-

ke“ stare, rušenje i građenje nove zgrade ili temeljitu obnovu postojeće zgrade. Na kraju je odlučeno ići u temeljitu konstrukcijsku obnovu, između ostalog i zato što je fond podrazumijevao obnavljanje zgrada pod zaštitom, a ne ponovno građenje. Temeljita konstrukcijska obnova praktički znači izgradnju zgrade unutar postojeće, ostaju samo vanjski zidovi i tri stubišta. Sve ostalo se ruši, pa i do sada srednji nosivi zid. Na blagdan sv. Ignacija je bila gotova projektna dokumentacija, i u tome smo bili, kao i u mnogim drugim stvarima, među prvima. U projektu je predviđeno da sjeverno krilo ostane potencijalno za najam i neku profitabilnu djelatnost, a južno za stambeno-uredske prostore. Između ostalog u projektu je npr. vraćanje kapelice gdje je nekad bila, dva dizala, novi temelji itd.

Nadali smo se početku radova već u rujnu, ali zbog tzv. projektno-tehničke kontrole izgubili smo najmanje mjesec i pol dana. Završena je javna nabava za izvođače i nadzor, te se nadamo skorom izboru i zaključivanju ugovora. A kako problema nikad ne nedostaje, zbog velikog poskupljenja materijala i poslova sve pristigle ponude izvođača veće su od raspoloživih dobivenih sredstava iz fondova EU, i to od 7 do 13 miliona kuna.

Čitavo ljeto smo praznili Kolegij, ali ostalo je još ponešto za spasiti, premjestiti ili negdje skladištiti. 25. kolovoza je bio prvi ručak u novoj blagovaonici na Fratrovcu 42 premljen u novouređenoj kuhinji. S preseljenjem kuhinje i kapelice započeo je u pravom smislu život zajednice u novoj kući. Dio jednice, četiri patra i dva skolastika, preselio je u kuću sestara Presvetog Srca Isusova na Laščni koje su nam je velikodušno ustupile. Pastoralna ekipa je ostala u župnim prostorijama, te dvije sestre milosrdnice u prostorijama Marijina Doma na Jordanovcu.

U Kolegiju su prije potresa boravila dvadeset šestorica isusovaca, biskup u miru mons. Valentin Pozaić, dvadeset i četiri bogoslova i dvije redovnice milosrdnice koje rade u Kolegiju. Članovi bogoslovске zajednice su

bili kandidati za različite biskupije iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije (Gospođenska biskupija 4, Zadarska nadbiskupija 3, Riječka nadbiskupija 3, Porečko-pulska biskupija 2, Požeška biskupija 2, Varaždinska 1, Hvarsко-bračka 1, Mostarsko-duvanjska biskupija 6, Beogradska nadbiskupija 1, Družba Katoličkog apostolata - SAC 1). Nakon što je bilo očito da neće biti moguće više stanovati u Kolegiju, uputio sam svim biskupima pismo o privremenom zatvaranju bogoslovije i izrazio nadu poručivši im: „Nadamo se da će u neko dogledno vrijeme, nakon obnove i rekonstrukcije, opet zaživjeti naša bogoslovija.“

Svi željno iščekujemo ugledati svjetlo na prozorima obnovljenog Kolegija, da će se nakon četiri-pet godina ponovno vratiti život i neka nova zajednica u obnovljenu kuću na Jordanovcu. Iako katkada imam dojam kao da sanjam, vrijedi sanjati, iako katkada mnoštvo zapreka stvara privid nemogućega, vrijedi uvijek iznova pokušavati, iako je put obnove još dugačak, vrijedi ujediniti sve nade i molitve. Sve u nadi jednog novog početka života u obnovljenom Kolegiju na Jordanovcu, još više obnovljenog života zajednice u njemu.

Piše: o. Marijan Steiner

ISUSOVCI U BEOGRADU

Družba Isusova je dan je od katoličkih muških redova koji djeluju ili su djelovali na području Beograda: Red manje braće (franjevci), Misijska družba (lazaristi), Družba za obranu i širenje kršćanske vjere te ujedinjenje odijeljenih Crkava (asumpcionisti) i Salezijanska družba sv. Ivana Bosca (salezijanci). Danas ovdje više nema asumpcionista i salezijanaca. Od više nekadašnjih ženskih redova s mnogo sestara koje su radile u beogradskim bolnicama, sada su ovdje još samo slovenske redovnice Kćeri kršćanske ljubavi sv. Vinka Paulskog (njih sedam). U Beogradu je i pokret fokolara – Marijino djelo (muški i ženski ogranač), te neokatekumenski pokret sa svojim svećenikom.

Početni doticaji

Već potkraj 16. stoljeća dolazi isusovac p. Bartol Sfondrati, Dubrovčanin, koji misionari i pomaže katolicima po Hercegovini, Bosni, istočnoj Hrvatskoj, južnoj Ugarskoj i u Srbiji. A početkom 17. stoljeća (1612.) u Beogradu je p. Bartol Kašić, Pažanin: gramatičar, književnik, misionar, papinski izaslanik. Ovdje on obilazi katolike (bosanske i dubrovačke trgovce) i počinje pisati svoj kasnije dovršen hagiografski zbornik „Perivoj od djevstva“.

Prvi i drugi boravak

Prvi dulji boravak isusovaca u Beogradu traje od 1613. do 1632., kada osnivaju i vode

■ Rezidencija i župa Sv. Petra u Beogradu

gimnaziju, prvu na Balkanu, pod vodstvom p. Stefana Szinija, Mađara, i p. Martina de Bonisa, Šibenčanina. Ova humanistička škola u početku ima 32 učenika i djeluje uz pomoć dubrovačkih trgovaca. Neka bude spomenut i Gašpar Gracijan, Slovenac, turski ambasador, koji je bio veliki dobrotvor škole. Kada 1632. isusovci moraju otići iz Beograda, gimnazija prestaje djelovati. – Drugi boravak započinje sredinom 17. stoljeća, no opet je prekinut 1690., jer Osmanlije osvajaju grad. Tada je poginuo p. Tomo Glavinić, nazvan „apostol svih narodnosti u Beogradu“, kojega su cijenili i pravoslavni vjernici, napose kaluđeri u Višnjici i Irigu.

Treći boravak

Možemo ga pratiti od 1718., kada se osniva župna zajednica. Ovdašnji isusovci dobivaju na dar sliku Marije Pomoćnice iz Bavarске (Passau na Dunavu). Slika je poslije dobila naziv Bogorodica Beogradska. Godine

■ Veduta Beograda u 18. st.

1724. ponovno se osniva gimnazija. Družba Isusova s vjernicima gradi crkvu na Dorćolu posvećenu Majci Božjoj, Pomoćnici kršćana. Crkva je bila dugačka oko 45 m, a široka 20 m. Sredinom rujna 1739., zbog ponovne najezde Osmanlija, katolici napuštaju Beograd i odlaze prema Petrovaradinu. Isusovci sa sobom nose sliku Majke Božje. Pisac izvješće: „Živi odoše, a u kripti ostadoše mrtvi, koji čekaju drugove, što će jednom doći...“

Četvrti boravak

Četvrti boravak traje od 1929. do danas. Godine 1930. kupljena je kuća, sagrađena još 1845. Uz nju je sagrađena privremena kapela sv. Petra i tu se formira župna zajednica. Nakon Prvoga svjetskog rata povećava se broj katolika u Beogradu pa je osnovano nekoliko župa (danasa ih je šest). Istih godina crkve grade lazarići (Sv. Ćiril i Metod) i franjevcii (Sv. Anto Padovanski, arhitektinski vrijedan objekt koji je projektirao poznati slovenski arhitekt Jože Plečnik, s umjetninama Ivana Meštrovića). U rujnu 1933. počinje gradnja sadašnje isusovačke crkve sv. Petra Apostola i već u prosincu bila je otvorena: dovršena je u manje od tri mjeseca.

Crkva sv. Petra Apostola

Građena je u stilu bazilike, s glavnom i sporednom (uskom) lađom te lijeponim apsi-

dom. Njezine su dimenzije: dužina 30 m, širina 11 m, a visina 9 m. Imala je prostranu galeriju i pjevalište. Projektirao ju je zagrebački arhitekt prof. Juraj Denzler. Spomenimo usput njegove „duhovne“ građevine u Zagrebu: isusovački kolegij na Jordanovcu (jače oštećen u nedavnom potresu), kapela Majke Božje Kraljice Hrvata na Sljemenu i crkva sv. Antuna Padovanskog na Svetom Duhu. Godine 1934. vraćena je slika Bogorodice

Beogradske iz Tekija pokraj Petrovaradina. Valja još spomenuti da su 1945. iz Slovenije dopremljene orgulje (graditelj Franc Jenko). Nažalost, one su prije nekoliko godina uklonjene s kora. Godine 1964. postavlja se novi reljefni Krizni put i kip „Krist daje ključeve sv. Petru“ od pečene gline (kiparica Lojzika Ulman). Uz crkvu se nalazi naša kuća (rezidencija) koja je prije više godina preuređena kao i crkva. Imamo dosta knjiga, no one su nakon popravaka zgrade razbacane po galeriji i koru crkve pa će trebati vremena da ih se nekako sredi (problem prostora).

Malo statistike

Povijest današnje župe (od 1930.) obilježena je rastom i padovima. Godine 1931., kada župna zajednica zapravo počinje djelovati, bilo je više od 130 krštenja, a 1940. više od 200. No od početka Drugoga svjetskog dalje broj krštenja stalno se smanjuje. Tako ih je 1981. bilo samo sedam. Onda je odjednom 1992. (ratni uvjeti!) broj prešao 50, od čega su polovicu činili odrasli. Prošle godine (2020.) u crkvi sv. Petra bila su samo dva krštenja (odrasli) i nijedno vjenčanje! Tijekom postojanja župe broj se umrlih kretao prosječno oko 50 godišnje, a 2020. bilo ih je 18. Očito je da župa nema podmlatka i da su vjernici uglavnom starije osobe. Do ovakvog je preokreta došlo nakon ratnih 90-ih godina prošlo-

ga stoljeća, kada su se mnogi odselili, a drugi žive povučeno integrirani u pravoslavno društvo. Valja imati na umu da većina naših vjernika dolazi iz mješovitih brakova. Djece i mladih nema, osim ponekog pojedinačnog pripremanja za primanje sakramenata (uglavnom odrasli). Prema nacionalnosti, najviše je katolika Hrvata, zatim Slovenaca, Mađara, Rusina i ostalih. Općenito treba reći da su katolici velika manjina i da čine pravu dijasporu unutar pravoslavnoga stanovništva.

Sadašnje djelovanje

Svakog dana ovdje se slave dvije sv. mise, a nedjeljom tri. Najposjećenija je ona na engleskom jeziku, na koju dolaze uglavnom strani studenti i zaposlenici u međunarodnim institucijama. Nekad su se kod nas slavile i sv. mise na mađarskom, slovenskom i francuskom jeziku. Nekoliko afričkih studenata i studentica organizira pjevanje, a nakon liturgije druže se u župnoj prostoriji (klubu) pokraj crkve. Oni se rado vraćaju nedjeljom popodne i na klanjanje u tišini pred Presvetim sakramen-

tom, što su sami potaknuli. Prije više godina dolazili su ovamo i strani diplomati, no oni su se preselili u Župu Krista Kralja pokraj nadbiskupskog ordinarijata. Ipak, možemo reći da je naš redoviti vjernik i čitač kod sv. mise sadašnji veleposlanik Sjedinjenih Američkih Država, koji, nažalost, uskoro odlazi i na njegovo mjesto stiže novi diplomat. Na nedjeljnoj liturgiji uvijek je i jedan od šefova beogradske zračne luke (Francuz) sa suprugom. Povremeno se u crkvi održavaju koncerti klasične glazbe, a organizira ih i vodi naš nekadašnji sjemeništarac na Fratrovcu u Zagrebu maestro Peđa Gosta. Jedan od prostora u kući (dvorana „Bartol Kašić“) dali smo na raspolaganje anglikanskoj crkvenoj zajednici, koja ovdje održava redovito svoje nedjeljno bogoslužje. Uz crkvu djeluje i „Isusovačka služba za izbjeglice“ (JRS) za Srbiju i Kosovo.

Povezanost klera

Sada su u Beogradu tri člana Družbe Isusove (prije mnogo godina bilo ih je i više nego dvostruko). Povezanost s beogradskim je kle-

rom odlična. Mi isusovci napose smo u dobrim odnosima s franjevcima (provincija Bosna Srebrena): često nas pozivaju u svoj samostan na ručak. Nadbiskup Stanislav Hočevar, koji sljedeće godine odlazi u mirovinu, mnogo nastoji oko povezivanja svećenika te nas poziva na liturgijske svečanosti i zajednička druženja. Često nas okuplja na euharistijska slavlja u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, koju je gotovo potpuno uređio. To je bivša crkva francuskih redovnika asumpcionista, a u vrijeme komunizma dugo je bila skladiste. Uz katedralu se uređuje duhovni centar „Marianum“, u kojem će se održavati duhovni programi (uz potpun smještaj sudionika). Nadbiskup Hočevar osobito se trudi oko redovitog izlaženja tiskanog mjeseca „Blagovijest“, djelovanja „Katoličkog media-centra“ te uređenja web-stranice nadbiskupije. Dobro je spomenuti da je sadašnji Beograd podijeljen u tri dijeceze: glavni dio obuhvaća Beogradska nadbiskupija, rubni dijelovi preko Save, Novi Beograd i Zemun, pripadaju Srijemskoj biskupiji, a predkodunavski dio Zrenjaninskoj biskupiji (prema Pančevu).

Odnosi s pravoslavnima

Naša, isusovačka crkva nalazi se u središtu grada. Blizu nje su dva autobusna i trolejbusna stajališta s nekoliko linija, tako da je pristupačna i vjernicima iz udaljenijih dijelova Beograda, koji na širem području ima više od milijun i pol stanovnika. Ono što ovdašnji kršćani, napose pravoslavni, jako vole jest paljenje svijeća u dvorištu pred likom Bogorodice Beogradske. Dvije glavne svetkovine naše crkve jesu Bogorodica Beogradska (19. listopada) i sv. Petar Apostol (29. lipnja). Vjernici osobito rado dolaze k nama na Marijin blagdan. Na spomenute dane redovito su s nama nadbiskup Hočevar i drugi beogradski svećenici. Valja spomenuti da naš nadbiskup ima istančan osjećaj za ekumenizam i rado održava kontakte s pravoslavnom braćom. Na eku-menske susrete rado poziva svoj kler. Tako je pisac ovih redaka u nekoliko navrata bio na

pravoslavnim slavlјima na kojima je bio patrijarh Porfirije i mnogi episkopi: na uskrsnom koncertu zborova u hramu sv. Save, zatim u istom hramu pri posveti (*hirotoniji*) jednog episkopa te na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu, u prigodi konferencije o 20. obljetnici vjerske nastave u osnovnim i srednjim školama u Srbiji.

Pogled u budućnost

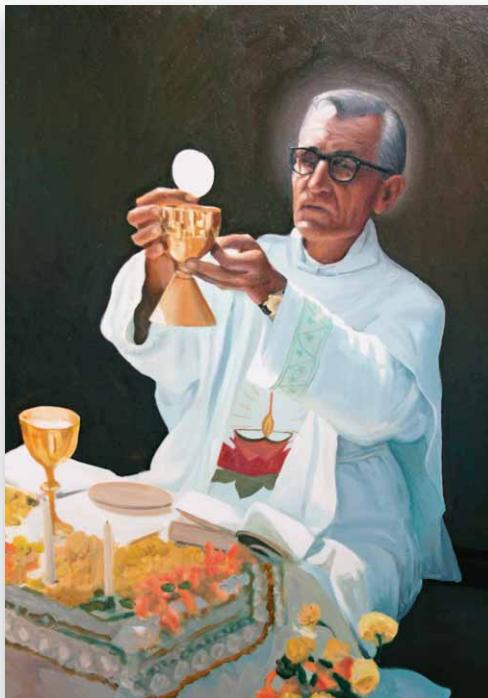
Gledajući brojčano, može se reći da beogradske župe, pa tako i naša, polako izumiru. No preostali vjernici rado dolaze u crkvu sv. Petra Apostola koja je u središtu grada. Isusovačka je prisutnost ipak potrebna radi gradnje mostova prema pravoslavnim kršćanima. Oni dolaze k nama na liturgiju, pale svijeće pred Bogorodicom, a pojedini žele razgovor ili traže neki savjet. Što se tiče doticaja i povezanosti, danas u tom smislu možda najviše čine franjevci, čija višestoljetna prisutnost nadilazi druge katoličke institucije. Svakako se može reći da isusovci ovdje više nemaju onu ulogu i važnost kao u proteklim vremenima.

OSNOVANA ZAKLADA O. ANTE GABRIĆA

Na inicijativu skupine laika iz Metkovića, Međugorja, Zadra i Splita utemeljena je 2021. „Zaklada Oca Ante Gabrića“ čija će svrha biti promicanje štovanja sluge Božjeg oca Ante Gabrića te razni projekti vezani uz pojedine projekte u Hrvatskoj i Indiji, a koji su usko vezani uz njega.

Budući da je u planu nekoliko vrlo konkretnih pothvata bilo je nužno osnovati jednu takvu javnu instituciju preko koje će se moći ići s molbama za donacije pri različitim fondovima i donatorima. U upravnom odboru zaklade su vrlo zauzeti laici i štovatelji o. Ante Gabrića: prosvjetni radnici, ekonomisti, novinari, privatni poduzetnici, kojima je jako na srcu da se proces njegove beatifikacije što prije dovede sretnom kraju. Tu su se posebno istakle gospođe iz Metkovića, a među njima najviše prof. Violeta Oršulić, pedagoginja u tamošnjoj Srednjoj školi Metković.

U statutima Zaklade navedeni su mnogi projekti kojima će se ona baviti. Prije svega tu je planirana temeljita obnova i uređenje rođene kuće o. Gabrića u Metkoviću. Puno toga je već učinjeno zahvaljujući gđi. Oršulić, ali još je mnogo toga ostalo što treba učiniti od grubog saniranja kuće do prikladnog uređenja interijera i okoliša kuće. Kroz Zakladu bit će lakše tražiti donacije i prijavljivati se na razne natječaje i fondove.

Osim toga Zaklada će nastojati oživjeti veze s Indijom, posebice sa župama i misijskim postajama koje je utemeljio otac Gabrić ili je u njima radio. Novoosnovana škola u Marija Poliju (Kumrokhali) jedan je od takvih projekata. Planirano je utemeljiti svojevrsnu mrežu kumstava gdje bi se omogućilo dobročiniteljima iz Hrvatske i iz drugih zemalja da usvoje na daljinu jednoga školarca i pomažu ga godišnjim novčanim prilogom. Već sad imamo više mogućih

kumova nego što je djece u toj školi. No, budući da to nije jedina škola i ustanova koju će Zaklada podupirati sigurno će i drugi dobročinitelji imati prilike uključiti se u taj lanac dobrote. Sirotišta koja vode sestre sv. Majke Terezije iz Kalkute, kao i druge edukativne, socijalne i karitativne ustanove povezane s ocem Gabrićem bit će također obuhvaćene programom Zaklade. Dakako da neće biti zanemareni ni slični projekti i inicijative koje će se pokrenuti u Hrvatskoj.

Osim brojnih konkretnih i materijalnih planova, Zaklada će također raditi i na tome da što više promovira život i rad sluge Božjega oca Gabrića. Planirano je pripremiti razna tiskana i elektronička izdanja, knjižice, brošure, kalendare preko kojih će se širiti informacije i poticati šиру javnost na upoznavanje života i ostavštine oca Gabrića.

ISUSOVAČKI MLADOMISNICI 2021.

Četiri člana Hrvatske pokrajine Družbe Isusove zaređeni su za svećenike 31. srpnja 2021., na blagdan utemeljitelja Družbe, sv. Ignacija Lojolskoga. Slavlje ređenja predvodio je zareditelj pomoćni biskup zagrebački mons. Mijo Gorski, u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina u Zagrebu, na Jordanovcu. Koncelebrirao je provincijal o. Dalibor Renić, uz brojnu isusovačku subraću iz Hrvatske i inozemstva te druge goste svećenike.

Novi prezbiteri su o. Luka Ilić iz Sitnog Donjeg u Šibenskoj biskupiji, o. Ivan Junušić

iz župe Uzvišenja sv. Križa u Osijeku, o. Marko Petričević iz župe Bezgrješnog Srca Marijina u Zagrebu, i o. Tomislav Vujeva iz župe Ljubunčić kod Livna.

O. Luka Ilić nastavlja poslijediplomski studij u Innsbrucku a o. Tomislav Vujeva u Rimu. O. Marko Petričević preuzima pastoralnu službu u župi Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu, a o. Ivan Junušić na župi Srca Isusova u Palmotićevoj u Zagrebu. U nastavku donosimo njihov izvještaj o pozivu i putu do svećeništva.

Mladomisnik o. Luka Ilić

Rođen sam 22. listopada 1988. godine u Šibeniku kao drugi od trojice sinova Šime i Mirjane Ilić. Osnovnu sam školu pohađao u Sitnom Donjem, a gimnaziju u Šibeniku. Potom sam upisao studij germanistike i povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

G. K. Chesterton jednom je napisao da „postoje dva načina da dođemo kući: jedan od njih jest da uopće i ne odlazimo od kuće.

Drugi je da hodamo oko cijelog svijeta dok se ne vratimo na početno mjesto“. Kako to nažalost često biva, nakon krizme udaljio sam se od Crkve i trebale su mi godine ho-

danja i traženja prije nego što sam se vratio kući. Kroz to vrijeme traženja u sebi sam osjećao prazninu koju tada nisam mogao objasniti, a tek sam kasnije shvatio da ju jedino Bog može ispuniti. K tomu, na putu povratka Crkvi imao sam epizodu s protestantima i to mi je razdoblje pomoglo shvatiti važnost Biblije u životu vjernika. No ubrzo sam otkrio da nešto nedostaje, a to je silno bogatstvo nauka Katoličke Crkve, njezine duhovne tradicije i snaga sakramenata, osobito euharistije i ispovijedi.

Po povratku u Crkvu razmišljao sam što dalje. Odlučio sam upisati filozofiju i religijske znanosti na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove. Za vrijeme studija počeo sam se pitaniti: „Što Bog od mene želi?“ Potaknut primjerima skolastika i patara koji su predavali na našem fakultetu, počeo sam promišljati o svećeničkome pozivu. Nakon duljeg vremena molitve i razgovora s duhovno iskusnim osobama, odlučio sam se javiti promotoru zvanja da bih potom dobio zeleno svjetlo za ulazak u novicijat.

Nakon dvije godine novicijata u Splitu, nastavio sam studij filozofije i religijskih znanosti u Zagrebu. Po završetku studija dvije sam godine proveo na magisteriju na Radio Vatikanu u Rimu, a potom sam studirao teologiju na Papinskom sveučilištu Gregoriana. 6. travnja 2021. sam zaređen za đakona u Rimu, a za svećenika 31. srpnja 2021. u Zagrebu.

Na kraju bih vas pozvao da se molite za mene kako bih u potpunosti stavio svoj život u službu Božju i spasenje duša.

Mladomisnik o. Ivan Junušić

Moje ime je Ivan Junušić i rođen sam 8. prosinca 1987. u Osijeku. U gradu na Dravi završio sam osnovnu i srednju školu, fakultet te sam primio sakramente kršćanske inicijacije prema već ustaljenom i rasporedu. Međutim, nakon primitka sakramenta svete krizme (kako to već biva), malo sam se udaljio od vjere. I dalje sam bio redovit na nedjeljnim misama i na ispovijedima ali je to bilo vršeno više „mehanički.“ Nedostajalo je onog unutarnjeg, stvarnoga sudjelovanja u tome. No, tijekom studija prava, počeo se događati jedan preokret.

U tom periodu sam počeo čitati filozofsku i teološku literaturu koja mi je sve više

počela otvarati i pokazivati ljepotu i istinitost kršćanstva. I tako, malo po malo, moja vjera je postajala sve proživljenija. Međutim, nije stalo samo na tome. Zamijetio sam da u mojoj nutnoći postoji još nešto. To nešto se kristaliziralo u Kristov poziv da ga slijedim, ne samo kao njegov učenik, nego kao i jedanod njegovih svećenika. Time je započeo moj put razlučivanja koji je potrajan otprilike dvije godine.

Po isteku te dvije godine, studij prava je bio priveden kraju kao i moje razlučivanje o pozivu na koji sam se odlučio odazvati. Pokušao sam na vrata Družbe Isusove čime je započeo moj put formacije za isusovca kako to već biva u Družbi. Nakon dvije godine novi-

cijata u Splitu, dvije godinestudija filozofije i godine dana magisterija u Zagrebu te tri godine studija teologije u Rimu (pri kraju kojeg sam zaređen za đakona u travnju 2021.) stigli smo i do svećeničkoga ređenja, i samim time, i do kraja ove faze životnoga puta koji je započeo prije otprilike deset godina. Na kraju se želim zahvaliti svim onima, znanima i neznanima, koji su me svojim molitvama pratili na ovome putu.

Mladomisnik o. Marko Petričević

Rođen sam 16. ožujka 1988. u Zagrebu kao najstariji sin Šimuna i Anite. Imam još brata Jakova i sestru Mariju. Osnovnu i srednju školu završio sam u istoj ulici – Jordanovac. Nakon srednje škole upisao sam studij prava, a nakon dvije godine prebacio sam se na studij kroatologije i povijesti na Hrvatskim studijima. Kad sam upisao prvu godinu studija, u župi na Jordanovcu ponovno se aktivirala zajednica mlađih, kojoj sam se priključio. Osim na župi, bio sam aktivna u SKAC-u, osobito na projektu Modrave. Tijekom godina aktivnosti i suradnje sa studentskim kapelanicima Armandom

Illichem, Sebastianom Šujevićem, Tvrtkom Barunom i Ivanom Mandurićem upoznao sam isusovačku duhovnost i raznolikost. Pred kraj studija povijesti i kroatologije počeo sam promišljati o svojoj budućnosti i u molitvi više tražiti Božju volju.

Tako sam tijekom priprema za Modrave 2013. osjetio da mi Gospodin upućuje ponudu: "A zašto ne bi bio svećenik?" Odlučio sam se odazvati, a put je za mene bio samo jedan – isusovci.

Nakon novicijata u Splitu i studija filozofije u Zagrebu, magisterij sam obavio u Osijeku. Tijekom godine dana pomagao sam u različitim apostolatima, od vjerouauka u Isusovačkoj klasičnoj gimnaziji, preko osječkog SKAC-a, davanja duhovnih vježbi, do pružanja raznih oblika podrške angažiranim laicima. Studij teologije završio sam u Varšavi. Iako je bilo izazovno zbog jezika i klime, tamo sam stekao vrijedna znanja, kao i kontakte i prijateljstva. U Varšavi sam 19. lipnja ove godine zaređen za đakona, nakon čega sam se vratio u Hrvatsku. 31. srpnja bit će zaređen za svećenika, a 1. kolovoza slaviti će mladu misu u župi Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu.

■ Mladomisnik o. Marko s roditeljima

Mladomisnik o. Tomislav Vujeva

Rođen sam 1. prosinca 1987. u Livnu, Bosna i Hercegovina. Moji roditelji, Filip i Božana, uz mene su imali još dvoje djece; moja mlađa sestra Ivana i najmlađi brat Vladimir. Prve godine svog života sam proveo u Livnu ali početkom 90-ih godina cijela obitelj se seli u Njemačku, točnije u München. Tako sam i osnovnu školu započeo u Njemačkoj, gdje sam završio prva tri razreda. Redovno smo kao obitelj išli na misu hrvatske misije u München koju su vodili franjevci, a održavala se u isusovačkoj crkvi sv. Mihaela u središtu grada.

Nakon tih prvih godina života i završetka rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini otac i majka su odlučili da se kao obitelj vratimo u Livno, pošto i sam boravak u Njemačkoj nikad nije zamišljen kao stalna opcija. 1997. smo se konačno vratili i za stalno nastanili u okolini Livna.

Od početka sam bio vezan uz franjevce i franjevke u goričkom samo- stanu, blizu kojeg smo živjeli. Ondje sam ministrirao, sudjelovalo u zboru i primio prve vjerske pouke koje pamtim, pored onih iz obiteljskog doma. Gledajući unazad možda bih sada i mogao reći da su se klice moga redovničkom zvanja već rađale u tom period, ali je trebalo još dosta vremena da sazriju. Nakon završene srednje škole u Livnu, napuštam obiteljskim dom i odlažim u Zagreb na studij strojarstva na Fakultetu strojarstva i brodogradnje na Zagrebačkom sveučilištu. Tijekom tih godina nisam promišljao o svećeničkom pozivu, što više sam to smatrao nečim što me je zanimalo kao dječaka i što u međuvremenu se pokazalo kao nekakav djetinji san.

Na magisteriju, tj. u zadnjih godinu i pol studiranja moje su se misli počele okretati prema budućnosti i onome što bih trebao biti kao osoba. U to vrijeme sam se počeo inten-

zivnije baviti osobnom vjerom i molitvom te sam tu nastojao naći odgovor na pitanja koja su mi se postavljala. Kroz to vrijeme molitve i promišljanja mi je postalo jasno da redovnički i svećenički poziv još uvijek me privlače i ne mogu biti isključeni kao buduće zvanje. U međuvremenu sam upoznao u Zagrebu druge redovničke zajednice, poglavito salezijance i isusovce. Pohađao sam susrete mladih kod obaju redova, ali ipak su mi susreti sa patrima isusovcima ostavili trajniji dojam.

Nakon što sam došao do jasnoće da svećenički život u redovničkoj zajednici jest moj poziv, proveo sam jedno vrijeme u razmišljanju i odlučio sam da će se javiti isusovcima i onda vidjeti gdje će me ruka Božja povesti. Od tih prvih susreta i razgovora sa patrima je prošlo gotovo 11 godina. Kako mi je bila preostala još jedna godina studija do diplome, preporučeno mi je da završim studij strojarstva i onda se javim za ulazak u novicijat. Tako sam u jesen 2012., iste godine kad sam završio studij, ušao u novicijat u Splitu.

Nakon novicijata, studija filozofije, dvije godine praktičnog iskustva i studija teologije, zaređen sam za đakona u Rimu i tako došao do svećeničkog ređenja i početka novog oblika službe u Crkvi i Družbi Isusovoj.

ZAVJETI

Svečani zavjeti oo. Siniše Štambuka, Tvrta Baruna i Petra Nodila

U crkvi Bezgrješnog Srca Marijina u Zagrebu, na Jordanovcu, na svetkovinu Navještenja Marijina 25. ožujka 2021., svoje svečane zavjete položili su oo. Tvrko Barun i Petar Nodilo. Time su u cijelosti pritjelovljeni apostolskom tijelu Družbe Isusove. Zavjete su položili na svečanoj večernjoj misi pred provincijalom Hrvatske pokrajine Družbe Isuso-

ve o. Daliborom Renićem, u nazočnosti subraće isusovaca i drugih vjernika.

U Osijeku u crkvi Presvetoga Srca Isusova, 24. lipnja 2021. na svetkovinu sv. Ivana Krstitelja na svečanoj misi položio je svoje svečane redovničke zavjete. o. Siniša Štam-

buk uz nazočnost provincijala Hrvatske provincije Družbe Isusove, p. Dalibora Renića, subraće isusovaca i drugih vjernika.

Svečani zavjeti profesa u Družbi Isusovoj, uz redovite zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti, uključuju i četvrti zavjet poslušnosti Svetom Ocu s obzirom na poslanje.

Prvi zavjeti o. Borisa Jozića i sk. Ivana Bunete

U kapeli Presvetog Srca Isusova na Manuškoj poljani u Splitu, dvojica novaka Družbe Isusove, Ivan Buneta i o. Boris Jozić, položili su svoje prve i vječne zavjete siromaštva, poslušnosti i čistoće. Misu zavjetovanja je predvodio provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove o. Dalibor Renić, uz suslavitele o. Hrvoja Mravka, učitelja novaka, i sedam drugih svećenika. Nazočni su bili rođaci i prijatelji zavjetovanika i isusovačke zajednice.

Ivan Buneta rođen je 2000. u Zagrebu a dolazi iz župe Presvetog Srca Isusova u Karlovcu. Nakon zavjeta, svoju formaciju nastavlja studijem filozofije na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu.

O. Boris Jozić rođen je 1989. u Mostaru, stupio je 2019. u Družbu Isusovu kao svećenik, sada nastavlja pastoralno djelovanje u župi Presvetog Srca Isusova u Zagrebu.

Redovničko oblačenje trojice isusovačkih novaka

Obredom „oblačenja“ isusovačkih talara, Ante Arambašić, Jakov Petrak i Luka Prević završili su u četvrtak 23. rujna 2021. period kandidature i započeli novicijat Družbe Isusove u Splitu.

Sam obred sastojao se od izjave kandidata da žele stupiti u Družbu Isusovu, zatim blagoslova isusovačkog talara i samog oblačenja, te blagoslova i dodjele redovničkog križa i knjižice „Duhovne vježbe“ sv. Ignacija Lojoljskog.

Nakon obreda koji se odvijao u novačkoj auli, slijedila je misa u novicijatskoj kapeli Sv. Stanislava Kostke, na kojoj su sudjelovali članovi isusovačke zajednice. Predslavitelj, učitelj novaka o. Hrvoje Mravak, istaknuo je da se novaci obukavši talar oblače u novog čovjeka, ulaze u novi, redovnički način života vođen trima zavjetima siromaštva, poslušnosti i čistoće.

Ante Arambašić rođen u Splitu 1996. osmoljetku je polazio u Kaštel Gomilici, maturirao je na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Splitu a diplomirao 2021. iz hrvatskog i ruskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Jakov Petrak rođen je 1992. u Zagrebu, osnovnu školu i opću gimnaziju polazio je u Pregradu. Studirao je na FER-u Sveučilišta u Zagrebu, smjer elektrotehnički sustavi i tehnologija a diplomirao je 2017. te je stekao zvanje inženjera elektrotehnike. Kao inženjer je do ulaska u novicijat radio u struci u Pregradu.

Luka Prević rođen je 2000. g. u Zagrebu gdje je završio osmoljetku i maturirao na IX. gimnaziji. Godine 2020. započeo je kao laik studij teologije na zagrebačkom KBF-u. Dolazi iz župe Sv. Blaža u Zagrebu.

Sva trojica su Družbu Isusovu upoznali preko raznih programa za mlade Studentskog katoličkog centra Palma (SKAC) i zatim su-

■ Novaci: J. Petrak, L. Prević i A. Arambašić

djelovali u programu „Možda baš isusovac“. U Novicijatu sv. Stanislava Kostke u Splitu provesti će sljedeće dvije godine, razlučujući dalje svoj poziv i upoznavajući isusovačku duhovnost i način zajedničkog života i zatim nastaviti studije kao pripremu za svećeništvo.

Ove godine u europske isusovačke novicijate ušla su 32 mladića koji su se pridružili 17. novaka u drugoj godini novicijata.

Ulazak u novicijat može se činiti tek početkom, ali je to uglavnom plod dugog i ozbiljnog razlučivanja procesom duhovne pratnje. Novicijat traje 2 godine. U tom razdoblju novak uči kako se uklopiti u isusovačku zajednicu, rasti u molitvi, poznavanju Družbe, apostolskom radu i duhovnom bogaćenju. On susreće Gospodina i kroz 30-dnevno povlačenje u duhovne vježbe. Na kraju dvije godine kušnje izriče zavjete siromaštva, čistoće i poslušnosti.

STOPAMA SV. IGNACIJA

Od 24. do 31. studenog 2021. godine Centar za duhovnost i kulturu Ignacije (www.ignacije.hr) u ime hrvatskih isusovaca organizirao je jedinstveno hodočašće u sklopu jubilarne Ignacijske godine – "Stopama svetog Ignacija... u Španjolsku". Duhovnu okrjeplju i vodstvo za vrijeme hodočašća pružali su p. Tvrko Barun SJ i vlč. Luka Poljak, svećenik subotičke biskupije. Cilj hodočašća bio je potaknuti na dublje promišljanje o svetačkom primjeru sv. Ignacija Lojolskog i življenu ignacijanske duhovnosti. Stoga je hodočašće ravnomjerno pažnju posvetilo posjećivanju ključnih mjeseta koja se vezuju za život sv. Ignacija, ali i duhovnom otkrivanju svakog pojedinog hodočasnika. Kroz par pripremnih susreta koji su prethodili samom putovanju, hodočasnici su imali prilike steći sliku kakvo ih iskustvo očekuje, no nitko nije očekivao kako će se prevariti i zadobiti nešto puno veće i dragocjenije od početnih očekivanja. Kao

duhovni naputak, hodočasnicima je savjetovano ponijeti autobiografiju sv. Ignacija. Iščitavajući svjedočanstvo njegova života, zajedno s njime u mislima, molitvi, ali i životom prisutnošću u mjestima koja su za njega bila od sudbonosnog značaja tražiti i otkriti živoga Boga.

Hodočašće je okupilo vjernike s područja cijele Hrvatske, ali i šire: iz Bosne i Hercegovine, Austrije i Srbije. Putovanje je započelo iz Zagreba prema gradu Manresi u samom srcu španjolske pokrajine Katalonije. Prva postaja hodočašća bila je u francuskom gradu Nici gdje su hodočasnici imali prilike povezati se više jedni s drugima te aktivno promišljati svoje motive i duhovna usmjerenja na hodočašću. Također je tamo započela redovita vježba svakodnevnog večernjeg ispita savjesti (egzamena) u obliku tzv. Magis kruga: u manjim skupinama međusobno bi otvarali svoje srce i s drugima dijelili neka svoja duhovna

■ Hodočasnici u Manrezi

iskustva. Mnogima je baš to iskustvo bilo najdragocjeniji plod hodočašća. Nesputano i bez straha progovarali bi o prepoznavanju Božje prisutnosti u svakom danu. Hodočasnicima je ovo pomoglo da uđu u specifičnost duhovnog puta sv. Ignacija, u proces obraćenja koje svoj vrhunac nije dosezalo samo na jednom određenom mjestu ili u jednom određenom trenutku, nego je to bilo poput hodočašća – put.

U večernjim satima slijedećeg dana, hodočasnici su pristigli u Manrezu, mjesto u kojem je sv. Ignacije proživio jedanaest mjeseci živeći u osami špilje, proživiljavajući teške suhoće, ali i duboka mistična iskustva. Boraveći kroz tri dana u isusovačkoj rezidenciji i svetištu Špilje sv. Ignacija obogaćivali su svoj duh tražeći Boga u svakodnevnoj misi, Božjoj riječi, molitvenoj osami i tišini špilje te hodočasnicičkom zajedništvu. Boga su tražili i u gradu Manresi na mjestima koja su bila značajna za Ignacijski život, poput hospicija sv. Lucije, kapeline sv. Ignacija u bolesti, bazilike svete Marije, obali rijeke Cardoner i brežuljcima koji okružuju grad s pogledom vrijednim divljenja. Hodočasnicima su održana i dva prigodna predavanja o temeljnim točkama ignacijske duhovnosti: meditaciji i razlučivanju duhova. Za vrijeme boravka u Manresi, hodočasnici su posjetili benediktinsku opatiju i marijansko svetište u planinskim vrletima Montserrat, u kojem je sv. Ignacije probdio noć pred likom Montserratske Djevice, te u znak duhovnog predanja na njen oltar položio svoj mač i bodež.

Zahvalivši se na gostoprимstvu isusovcima u Manresi, grupa se uputila prema rodnom mjestu sv. Ignacija, u baskijsku Loyolu. Putovanje su obogatili i posjetom dvorcu Javier, rodnom mjestu najboljeg Ignacijskog prijatelja i subrata, najvećeg misionara nakon apostola Pavla - sv. Franje Ksaverskog. Osim obilaska dvorca i upoznavanjem sa životnim putem sv. Franje Ksaverskog, hodočasnici su iskoristili priliku za vođenu ignacijsku meditaciju, konkretno iznoseći prve plodove istraživanja ignacijske duhovnosti za sva-

■ Špilja sv. Ignacija

kog pojedinog hodočasnika. Po dolasku u Loyolu slavili su sv. misu u dvorcu Ignacijske obitelji, u prostoriji gdje je Ignacije g. 1521. doživio svoje obraćenje nakon ranjavanja u bitci kod Pamplone i gdje se nalazi njegova relikvija. Značajno je istaknuti kako su na svim ovim španjolskim mjestima hodočasnici imali prilike svakodnevno zadobiti potpuni oprost u proslavi jubileja Družbe Isusove.

Na povratku svatko si je na srce stavio veliki zadatak: živjeti i svjedočiti milosti koje je zadobio na ovom hodočašću. Životni primjer sv. Ignacija i duhovno iskustvo ovog hodočašća su svakome govorili na jedinstven način. Završnom svetom misom u Nici, na mjestu gdje je hodočašće započelo, svatko se vratio na svoj vlastiti početak ali obnovljena srca i na veću slavu Božju.

vlč. Luka Poljak

PRIJE 260. GODINA SV. FRANJO KSAVERSKI JE PROGLAŠEN ZAŠTITNIKOM GRADA ZAGREBA

Sv. Franjo Ksaverski je nakon sv. Pavla najveći misionar svih vremena a svojim je prianjem dao snažni zamah misijskom djelovanju Crkve. Bio je zemljak sv. Ignacija Lojoljskog i zajedno s njime osnivač Družbe Isusove. Kao prvi general Družbe Ignacije ga 1542. šalje propovijedati evanđelje u Indiju. Djeluje plodonosno najprije u Goi a zatim i u drugim zemljama dalekog istoka. Udario je temelje Crkvi u Japanu a umro je 3. prosinca 1552. na otoku San Čanu nadomak Kine.

Njegova su se pisma iz dalekih krajeva čitala po cijeloj Europi. Papa Benedikt XV. ga je zajedno sa sv. Ignacijem 1622. g. proglašio svetim.

Dolaskom isusovaca u Zagreb 1602. širi se njegovo štovanje osobito u sjevernoj Hrvatskoj. U zagrebačkom perivoju koji danas nosi ime Ksaver sagrađena je 1658. kapela koja je uskoro postala hodočasničko mjesto za mnoge vjernike koji su mu se utjecali u ra-

znim potrebama. Isusovci su 1720. ispred crkve sagradili barokni perivoj s kalvarijom i križnim a g. 1752. posvećena je sadašnja crkva.

Početkom prosinca davne 1762. godine Gospodnje zabilježeno je snažno svjedočanstvo o velikoj pobožnosti starih Zagrepčana prema sv. Franji Ksaverskom: "Zbog poštasti stoke, koja je neprekidno harala već toliko godina, na savjet gradskog župnika Matije Stepanića (...), za zaštitnika grada bi uzet sv. Franjo Ksaverski. Preuzeta je stalna obveza posta za 2. prosinca, a isto tako i obaveza da će svetkovati dan posvećen sv. Ksaveru. Osim toga, zavjetovaše se da će održavati i molitvenu procesiju od župne crkve do isusovačke i da će tu svake godine sudac i ostali senatori na svečanoj misi obnavljati zavjet i davati kao zavjetni dar voštanice." Zapisao je to ondašnji zagrebački kanonik i kroničar Adam Baltazar Krčelić u svojim Annuama.

■ Pročelje crkve sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu

■ VIJESTI ■

Početak Ignacijske godine u Pamploni

Ignacijska godina službeno je otvorena na svjetskoj razini. Navečer 21. svibnja 2021. u katedrali u Pamploni p. Arturo Sosa, vrhovni poglavac Družbe Isusove, pozvao je sve isusovce i sve one koji nalaze nadahnuće u sv. Ignaciju da se pridruže ovoj proslavi koja traje od 20. svibnja 2021. do 31. srpnja 2022. godine.

Već se mnogo mjeseci u svim isusovačkim provincijama i regijama širom svijeta pripremamo za obilježavanje ove godine na različite načine. No ono što povezuje sve projekte, publikacije, videozapise i sastanke jest tema "Vidjeti sve novo u Kristu". To je poziv da slijedimo Ignacija u iskustvu obraćenja. Upravo je u Pamploni životna pustolovina Ignacija Lojolskog krenula u posve novom smjeru: dirnuo ga je Krist i video je svijet, njegove ljude i vlastitu budućnost Kristovim očima.

Nadbiskup Pamplone, mons. Francisco Pérez González, istaknuo je tijekom svete mise da obraćenje može pokrenuti novi osjećaj životne svježine. U čitanju iz Prve poslanice svetog Pavla Timoteju, Pavao piše o tome kako je Božja milost utjecala na njega i omogućila mu da prijeđe iznačina života progonitelja Crkve, u život u potpunosti utemeljen na Kristu.

P. General je također istaknuo temu obraćenja u svojoj homiliji: „Poput svetog Pavla, i Ignacije priznaje da je bio grešnik, grešnik kojeg je spasio Krist. Štoviše, zahvaljuje Bogu na obraćenju i novom životu. Novost je, kao i za sve obraćenike, prije svega Isus Krist. Ignacije više nije ravnodušan prema tome živi li bez Krista ili s njim.“

„Dobro je podsjetiti se da rana koju je Ignacije zadobio u Pamploni nije bila sretan kraj, ali je bila sretan početak. Obraćenje se ponekad sastoji od sjajnih trenutaka promjene, ali to je i neprestani proces. Krista trebamo staviti u središte svaki put, opet i opet. Ovaj proces je hodočašće krivudavim cestama, gore-dolje, ponekad se moramo vratiti unatrag, ponekad se osjećamo izgubljeno. Ali na putu susrećemo ljude koji nas usmjeravaju i pružaju ruke.“

Otvorena Ignacijska godina u Zagrebu

U 2021. g. započela je 'Jubilarna Ignacijska godina' u kojoj isusovci i cijela ignacijska obitelj obilježavaju 400. obljetnicu kanonizacije i 500. obljetnicu obraćenja sv. Ignacija Loyole, osnivača Družbe Isusove. Za našu zemlju otvorenje Jubilarne Ignacijske godine u srijedu, 20. svibnja, predvodio je u u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu u Zagrebu apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua.

Nuncij je predslavio euharistiju u zajedništvu s hrvatskim isusovcima, mladima i izašlanicima isusovačkih zajednica, udruga i prijatelja koji žive karizmu sv. Ignacija. Na svetoj misi, uz nuncija koncelebriralo je 40-tak svećenika, biskup u miru mons. Valentin Pozaić i isusovački provincijal Dalibor Renić.

Provincijal je u uvodnom pozdravu istaknuo: "Prije točno 500 godina jedna topovska kugla Injigu od Lojole prouzročila je tešku fizičku bol i razočaranje, ali uskoro urodila plodom duhovne utjehe i za njega i za široku kršćanstvu zajednicu." Naime, s tim danom otvorio se duhovni put kojeg nazivamo ignacijska duhovnost i put služenja Kristovoj Crkvi koji se naziva ignacijska karizma.

Provincijal je nastavio da "slavimo, zapravo, 500 godina toga duhovnog puta".

Nuncij je na kraju svoje propovijedi hrvatskim isusovcima poručio: „Čvrsto ukorijenjeni u Kristu“ i na temelju naučavanja vašeg oca utemeljitelja, dozvolite mi da vas ohrambrim da oslobođite svoju maštu. Dok svi plove na nesigurnim valovima interneta, na olujnim valovima relativizma, ponudite korisnicima interneta, posebno mladima, sigurnu stijenu na kojoj mogu usidriti svoj brod: Riječ Božju, onu Riječ koja je Istina (Iv 17,19), Riječ koja nam otkriva Isusov mentalitet i traži da bude ljubljena "cijelim našim umom." Siguran sam da ćeće na taj način raditi NA VEĆU SLAVU BOŽJU!

Provincijska kongregacija

Hrvatska pokrajina Družbe Isusove održala je od 30. kolovoza do 1. rujna svoju provincijsku kongregaciju u Zagrebu, u prostorijama knjižnice, fakulteta i pastoralnog centra na Jordanovcu.

Kongregacija je obuhvatila 43 delegata, između 120 članova Hrvatske provincije. Glavna zadaća provincijske kongregacije bio je izbor predstavnika za Kongregaciju prokuratora Družbe Isusove, koja će se održati 2023. godine u Loyoli, u Španjolskoj. Druga važna tema rasprave bilo je pitanje je li potrebno sko-

ro sazivanje generalne kongregacije na razini Družbe Isusove. Uz to, delegati su reflektirali o stanju Družbe i Provincije općenito.

Kongregacijom je predsjedao provincijal o. Dalibor Renić. Kao predstavnik na Kongregaciji prokuratora izabran je o. Sebastian Šujević, ravnatelj Isusovačke klasične gimnazije u Osijeku, a za njegova zamjenika izabran je o. Niko Bilić, docent Svetoga pisma na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Provincijska kongregacija je skup koji se održava na poticaj generalnog poglavara isusovačkog reda da bi se izabrali predstavnici na generalne kongregacije ili kongregacije prokuratora Družbe Isusove. Ujedno je prilika da se reflektira i savjetuje generala ili provincijala o nekim važnim temama za opću Družbu ili provinciju. Stoga se ne održava redovito, nego po potrebi. Tako su u Hrvatskoj pokrajini Družbe Isusove posljednji put održane 2015., 2011. i 2007. godine.

Mobilna ekipa svećenika za pomoć žrtvama razornog potresa na Baniji

Hrvatska pokrajina Družbe Isusove formirala je mobilnu ekipu za psihološko-duhovnu pomoć osobama koje su žrtve razornih potresa u Sisačkoj biskupiji. Sjedište mobilne ekipe je u Maloj Gorici kod Petrinje u dvorištu Langova doma koji vodi Zaklada biskup Josip Lang, odakle će svećenici i psiholozi obilaziti stradala područja i razgovarati s preplašenim osobama nudeći im ljudsku i prijateljsku solidarnost, spremnost da poslušaju njihove muke i doživljene strahove, u čemu se najvećim dijelom i sastoji psihološka pomoć. Podijeljena patnja i potisnuti strahovi kad se podijele s osobom koja te sluša s empatijom, najbolja je psihoterapija prestrašenim osobama.

Voditelj mobilne ekipe za psihološko-duhovnu pomoć je p. Mijo Nikić, svećenik i

psiholog koji je već okupio jednu takvu ekipu koju, uz njega, sačinjavaju svećenici isusovci: Ivo Antunović, Stipo Balatinac, Pero Vidović, Antun Volenik. U slučaju potrebe njima će se priključivati i drugi svećenici koji su već izrazili svoju spremnost da budu dio te ekipe.

O. Alan Modrić, DI, imenovan duhovnikom Zavoda sv. Jeronima u Rimu

Predsjednik Biskupske komisije za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u ak. godini 2020./2021. vrhbosanski nadbiskup koadjutor i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u Bosni i Hercegovini Tomo Vukšić, uime hrvatskih biskupa, u srijedu 27. siječnja imenovao je o. Alana Modrića, profesora kanonskoga prava na Papinskom sveučilištu Gregoriana, novim duhovnikom Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu.

O. Modrić će u službi zavodskoga duhovnika naslijediti o. Mihálya Szentmártonija, DI, koji je tu službu vršio tijekom skoro punih 20 godina, od 30. rujna 2001. do danas.

O. Alan Modrić rođen je 14. veljače 1975. u Zagrebu. U Družbu Isusovu je stupio 2001. a za svećenika je zaređen 2010. Doktorirao je kanonsko pravo na Gregoriani u Rimu gdje je ostao kao profesor na istome sveučilištu. Službu zavodskoga duhovnika, s mandatom na pet godina, o. Modrić preuzeo je na Pepelnici, 17. veljače 2021.

Vjeronaučna olimpijada o sv. Ignaciju i isusovcima

Državno povjerenstvo za provedbu natjecanje iz vjeronauka objavilo je 25. svibnja 2021. konačne rezultate državnog natjecanja iz vjeronauka za osnovne i srednje škole. Među srednjim školama pobijedila je Isusovačka klasična gimnazija iz Osijeka pod vodstvom o. Hrvoja Juke, drugoplasirana je Srednja škola Ivana Meštrovića iz Drniša, a treće mjesto zauzela je XV. gimnazija iz Zagreba.

Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije objavio je 9. rujna 2021. građu za natjecanje iz vjeronauka, koje se kolokvijalno naziva *Vjeronaučna olimpijada*. Tema je u školskoj godini 2021. - 22. "Sveti Ignacije Lojolski i Družba Isusova". Materijale s je pripremila skupina hrvatskih isusovaca a Hrvatska provincija je sponzorirala njihovo tiskanje.

Vjeronaučna olimpijada obuhvaća skoro sve hrvatske škole u RH: osnovne i srednje, a

ima tri kategorije: niži razredi i viši razredi OŠ te srednjoškolci. Sudjeluje oko 7.000 učenika. Svaka škola ima svoj natjecateljski tim: 4 učenika i mentor vjeroučitelj.

To je izvrsna prilika za promociju ignacijske duhovnosti u školama i među nastavnicima.

Novi zemljovid papinske države Ruđera Boškovića iz 1755.

Na Međunarodni dan muzeja 18. svibnja 2021. u Kneževom dvoru u Dubrovniku otvorena je izložba „Novi zemljovid Papinske države iz 1755.: plod znanstvene ekspedicije Ruđera Boškovića i Christophera Mairea“ autora dr. sc. Ivice Martinovića na kojoj je javnosti prvi put predstavljen originalni primjerak ovog zemljovida.

Prvi egzaktni zemljovid Papinske države „Nuova carta geografica dello Stato Ecclesiastico“ (Novi zemljovid Papinske države, 1755) su, nakon dvogodišnje znanstvene ekspedicije (1750.–1752.), objavili Ruđer Bošković i Christopher Maire u sklopu omašnog sveska „De litteraria expeditione per Pontificiam ditionem“ (O znanstvenoj ekspediciji po Papinskoj državi, 1755), izvešćuju na mrežnoj stranici Dubrovačkih muzeja.

Ovom izložbom Dubrovački muzeji prisjetili su se 310. obljetnice rođenja isusovca istaknutog dubrovačkog znanstvenika te desete godišnjice otvorenja velike izložbe „Ruđer Bošković ponovno u rodnom Dubrovniku: Hrvatska slavi svoga genija povodom 300. obljetnice rođenja“ koja je 2011. bila postavljena u Kneževu dvoru.

MAGIS Europe 2022.

Mladi u Hrvatskoj s nestrpljenjem iščekuju susret europske mladeži za Magis 2022. koji će se održati u gotovo svim dijelovima zemlje od 24. do 29. srpnja. Završna manifestacija je u prekrasnom gradu Splitu od 29. do 31. srpnja 2022. Više informacija pratite na web stranici i društvenim mrežama European Magisa.

„MAGIS“ susreti nastali su kad su se neki isusovci i njihovi učenici vraćali sa proslave Svjetskog dana mladih. Razmišljali su o tome kako bi mogli iskoristiti ovu priliku da učine nešto više. Godine 1997., za vrijeme Svjetskog dana mladih, u Parizu, francuski

esusovci organizirali su nekoliko dana hodočašća za mlade iz različitih zemalja. Godine 2005. u Kölnu (Njemačka) projekt je institucionaliziran i dobio je naziv „MAGIS“. Motiviran ignacijanskom duhovnošću, razvijen je cjelovit program s raznolikim rasponom eksperimenata nakon čega bi uslijedio Festival. Ideja za “eksperimente” (latinski: Experimentum) potječe od isusovačke formacije.

„Magis Europe 2021.“ održao se u Mađarskoj i Slovačkoj. Na njemu su sudjelovala i trojica naših isusovaca: oo.Tvrtko Barun, Šimo Marinović i Boris Jozić.

Formacija isusovačkih suradnika

Na susretu isusovačkih suradnika 3. prosinca 2020. iznesen je prijedlog pokretanja formacije o ignacijskoj duhovnosti, pedagogiji, karizmi, i sl. za članove isusovačkih suradničkih zajednica i ustanova. Nakon konzultacija s organizacijskim timom, provincijal o. Dalibor Renić odlučio je da se započne s formacijom svojevrsnih koordinatora ignacijskog identiteta unutar zajednica. Oni bi onda formativne sadržaje mogli posredovati zainteresiranom članstvu zajednica i ustanova i uvoditi ih u programe formacije koji se nude ili će se nuditi na razini naše Provincije.

Nakon što su se udruge i zajednice izjasnile ţele li sudjelovati i izabrale predstavnike, prvi susret organiziran je online 11. ožujka

2021. Do lipnja je održano pet online susreta te jedan vikend susret u Hrvatskom Leskovcu. Na raspolaganju za individualne razgovore bio je p. Rukavina, kao supervizor, a predavanja su držali pp. Špiranec, Rukavina i Mravak. Sudionici susreta došli su iz udruga *Kap dobrote*, *Ignacije.hr*, *Molitvena zajednica Srce Isusovo*, *Marijanski zavjet za domovinu*, *Zajednica kršćanskog života*, SKAC Split, SKAC Palma.

Predviđeno je da ovaj projekt formacije suradnika ima više ciklusa, a da se u početnom obrađuju uvodne teme iz duhovnosti sv. Ignacija. U završnom vrednovanju, koje je obavljen pismeno prije ljeta te na sastanku 16. rujna, svi sudionici su izrazili zadovoljstvo programom i ţele nastavak.

Možda baš isusovac

Vikendi „Možda baš isusovac“ osmišljeni su 2020. godine, kako bi se mladićima koji su zainteresirani za ulazak u Družbu Isusovu omogućilo upoznavanje isusovaca i njihove duhovnosti. Vikende su kao način interakcije mladih i isusovaca osmisili isusovački školaštici, u suradnji sa SKAC-om koji je velika potpora u organizacijskom, promidžbenom i logističkom pogledu. Vikendi su zamišljeni kao maleni eksperimenti koji bi trebali poslužiti mladićima da lakše razluče o svom pozivu.

U isusovačkoj duhovnosti eksperimenti su inspirirani životnim događajima tj. iskuštvom sv. Ignacija Loyolskog a osnažuju timski rad, mladima pružaju osjećaj zajedništva i smještaju ih u neobične situacije koje doprinose njihovom ljudskom i duhovnom rastu.

Prvi vikend se održao od 03. do 05. travnja 2020. u uvjetima *lock-downa* te je bio online. Prijavila su se četvorica

mladića. Nakon online susreta i popuštanja mjera usred korona-pandemije, uslijedio je vikend susret (uživo) „Možda baš isusovac“ koji se održao na Modravama od 13. do 15. studenog 2020. Sudionici su završili svoje druženje u Splitu, gdje su imali priliku upoznati isusovačke novake kao i sam novicijat.

Od 26. do 28. veljače 2021. skupina od pet mladića predvođena p. Špirancem i skolastikom Ivanom Grahovcem uputila se na još jedan vikend „Možda baš isusovac“ koji se ovoga puta održao na Sljemenu u župnoj kući Gospe Sljemenske kraljice Hrvata. Mladići su na ovom vikendu imali priliku

ministrirati na misi mladih u Palmi, pripremati drva za ogrjev, ići u Banovinu u selo Dumaće pomagati volonterima SKAC Splita i SKAC Osijeka te upoznati novice iz novicijata i magistra koji su tamo bili s njima. Još jedan vikend održao se u svibnju 2021.

SKAC volontira na Banovini

Otkako su 28. i 29. prosinca 2020. godine područje Banovine pogodila dva najjača potresa u Hrvatskoj (od 1909.), SKAC Osijek provodi projekt "Obnovimo Banovinu" u sklopu kojega se svakoga tjedna organiziraju volonterske akcije u Banovini. Kroz projekt je u osam mjeseci, a kroz njega je prošlo oko 130 – maturanata, studenata i radničke mlađeži.

„Osim što pokušavamo pokazati razumjevanje, toplu riječ, svojevrsno shvaćanje da su u vrlo nepovoljnem položaju, želimo čuti koje su njihove potrebe. Trebaju li perilice, hladnjake, hranu, vodu, pakete higijene, štednjake, peći, grijalice, kukuruz, pelene... Mi uzimamo te informacije, zapisujemo ih u aplikaciju i tražimo donatore, a u međuvremenu se određeni donatori javljaju“, navodi Marko, voditelj projektne aktivnosti volontiranja u Banovini.

Volonteri su popisali sva mesta na području grada Gline i općine Donji Kukuruza, kao i sva sela Petrinje, te su uvidjeli potre-

bu za fizičkim akcijama i pomoći koja je potrebna stradalnicima potresa u saniranju šteta na njihovoj kući ili pomoćnim objektima.

U tu svrhu organizirana su dva termina duhovno-radnoga kampa „Srecem za Banovinu“. Naime *Duhovno-radni kamp „Srecem za Banovinu“* organiziran je u suradnji SKAC-a Osijek, Split i Slavonski Brod s ciljem pomoći potresom pogodenom stanovništvu na području Sisačko-moslavačke županije te s ciljem formacije mladih uz pomoć volontiranja. Termini se odvijali od 12. - 18. rujna te od 19. - 25. rujna 2021. godine.

Cilj je kampa okupiti 50 mladih osoba (18 - 35 g.) koje će, sudjelujući u fizičkim akcijama, podjeli humanitarne pomoći i popisivanjem potreba stanovništva u kontejnerskim naseljima na području grada Petrinje i grada Gline, neposredno pomoći pogodenom stanovništvu i duhovno se obnoviti uz pomoć ignacijske kontemplacije u akciji.

Više o stvorenom

U okrilju sljemenske šume i crkve posvećene Majci Božjoj Sljemenskoj Kraljici Hrvata u Zagrebu, Studentski katolički centar "Palma" organizirao je 2021. dva ljetna programa: 'Više u stvorenom s Gospom' od 12. do 18. srpnja i 'Više u stvorenom sa sv. Josipom' od 4. do 8. kolovoza.

Program 'Više u stvorenom s Gospom' bio je osmišljen kao suživot u kojem su, kroz rad, igru, razgovore i brigu o kući, mladi pred očima imali Majku Božju i od nje se učili jednostavnosti, požrtvovnosti, prisutnosti, prebiranju događaja, predanja. Zato su se prije svake aktivnosti, vodenici o. Tomislavom Rukavinom, sljemenskim župnikom, za nju pripremali: kratkom molitvom, šutnjom, objašnjavanjem što će u njoj činiti ili pak osyešćivanjem vlastitog stanja. Nakon aktivnosti radili su osvrт, odnosno magis krug.

Program ‘Više u stvorenom sa sv. Josipom’ bio je nadahnut dvjema jubilarnim godinama i velikanim naše vjere: sv. Josipom i sv. Ignacijem. Sudionici su se odvažili Boga tražiti i nalažiti u svemu: radu, hrani, igranju, spavanju, molitvi, suživotu. Utjecali su se sv. Josipu, a motreći njegove kreposti u meditacijama, pokušavali su ih primjenjivati na same sebe.

Vođeni o. Tomislavom, većinski dio dana bio je proveden u radu, a cilj svake aktivnosti bio je podučiti mlade kako je važno

biti svjestan i prisutan u sadašnjosti. Boga Stvoritelja susretali su u ustajanju, tjelovježbi, ulasku u dan, molitvi, meditaciji, obročima, razgovorima, šutnji, šetnji, miru, odmoru, spavanju, vodi, radosti, lomljenu kamena, rezanju drva, zajedničkom piljenju drva, nogometu, miješanju kruha, sitnom sjeckanju luka, čišćenju kuće, gledanju vatre, svakodnevnoj euharistiji, klanjanju i molitvi; jedni u drugima; šumorenju šume; sviranju gitare; upoznavanju drugoga u magis krugovima.

Zlatna misa o. Božidara Nagya u Slavonskom Brodu

Zlatnu misu - 50 godina svećeništva - pod geslom „I bit ćete mi svjedoci“ i 60 godina redovništva o. Božidar Nagy slavio je 4. srpnja u dvorištu uz Baziliku Srca Isusova u Zagrebu i u nedjelju 5. rujna 2021. u franjevačkoj crkvi Presvetog Trojstva u Slavonskom Brodu.

Predvodeći svečano slavlje u zajedništvu s domaćim gvardijanom fra Klaudijom Milohanovićem o. Božidar u homiliji iskazao je zahvalnost Gospodinu za tolike primljene milosti tijekom svojih 50 godina svećeništva.

Kako je od svoje 10. godine odrastao uz brodske franjevce, u 17 godini života osjetio je duhovni poziv i 1961. stupio u Družbu Isusovu te svoju mladu misu slavio u brodskoj

franjevačkoj crkvi, o. Božidar posebno je zahvalio Gospodinu za sve franjevce koji u tom samostanu djeluju još od 16. stoljeća.

Zahvalu uz prigodan dar uime franjevaca o. Božidaru Nagyu izrekao je na kraju gvardijan Milohanović. Slavlje je završeno pjevanjem pjesme Tebe Boga hvalimo.

Potpisan Sporazum o suradnji između HUP-a i JRS-a

Hrvatska udruga poslodavaca i Isusovačka služba za izbjeglice sklopili su krajem studenoga Sporazum o suradnji kojim će se pružiti institucionalna podrška integracijskom procesu državljana trećih zemalja u hrvatsko društvo i omogućiti njihovo lakše zapošljavanje, odnosno olakšati ulazak u tržiste rada.

Posljednjih godina svjedočimo pojačanim migracijskim kretanjima prema zemljama Europske unije što ima snažne posljedice i za Republiku Hrvatsku i okolne zemlje. Putem aktivne međusobne suradnje, HUP i JRS žele

potaknuti razvoj pozitivnih aspekata tog fenomena. Poznato je da je jedan od najvažnijih aspekata kvalitetne integracije u bilo koje društvo zapošljavanje, stoga je poslodavačka zajednica važna karika u ovom procesu.

„Samo uspješnom integracijom možemo migracije učiniti stvarnom prilikom za sve: za gradane, za poslodavce i čitavo društvo. Važno je izgraditi uspješan sustav integracije (administrativne, edukacijske, logističke i psihosocijalne) s ciljem sprečavanja mogućih negativnih aspekata imigracije. -izjavio je između ostalog dr. Damir Zorić, glavni direktor HUP-a.

Proslava Ignacijske i 60. obljetnice redovništva o. P. Nikolića i o. T. Trstenjaka u Opatiji

U Opatiji je u subotu 31. srpnja svečano proslavljenja 500. obljetnica obraćenja sv. Ignacija i 400. obljetnica njegove kanonizacije, a bila je to prigoda da u opatijskoj isusovačkoj crkvi Navještenja BDM oo. Tonči Trstenjak i Petar Nikolić proslave i 60. obljetnici ulaska u Družbu Isusovu.

Misu je predvodio riječki nadbiskup Ivan Devčić uz predsjednika Hrvatske biskupske konferencije zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića te brojne isusovce i svećenike Opatijskog dekanata. Oba su nadbiskupa čestitali isusovcima obljetnice njihova osnivača uz zahvalu za sva dobra koja su isusovci činili i čine, a dvojici redovnika njihov visoki jubilej. Propovijedao je o. Tonči Trstenjak koji je propovijed posvetio sv. Ignaciјu Loyolском, osnivaču Družbe Isusove i njegovu obraćenju prije 500 godina.

Propovjednik se prisjetio i svojih redovničkih početaka, kao i početaka o. Petra Nikolića koji su prije 60 godina ušli u Družbu Isusovu. Bilo je tada u novicijatu na Fratrovcu 11 novaka.

Blagoslovljena kapela u rodnoj kući Petra Barbarića

U četvrtak, 14. listopada 2021. nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić svečano je blagoslovio kapelicu u rodnoj kući časnog sluge Božjeg Petra Barbarića, člana Družbe Isusove, u Šiljevištu u Klobuku pokraj Ljubuškog.

Misno slavlje predvodio je kardinal Puljić uz concelebraciju provincijala Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenka Šteke, klobučkog župnika fra Roberta Jolića, rektora Nadbiskupskog sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku preč. Željka Marića, vi-

cep postulatora kauze isusovca o. Ante Topića, te brojnih drugih svećenika. Provincijala Hrvatske pokrajine Družbe Isusove predstavljao je p. Vinko Maslać, poglavatar Rezidencije Družbe Isusove u Dubrovniku.

Kardinal Puljić se na početku zahvalio pokojnom g. Stanku Barbariću, koji je pomagao razne crkvene projekte a rođnom je iz Šiljevišta gdje je uređio mjesto molitve u čast svoga prastrica časnog sluge

Božeg Petra Barbarića i potom ga sa okolnim imanjem darovao Crkvi. Sjemenište "Petar Barbarić" iz Travnika sa zahvalnošću je preuzeo ovaj izniman dar te ga žele pretvoriti u mjesto hodočašća i odmora u oazu mira.

Sluga Božji Petar Barbarić (rođ. 19. svibnja 1874.) bio je kandidat za svećeništvo u Nadbiskupskom sjemeništu u Travniku, koje su vodili isusovci. Odlučio je postati novak isusovačkog reda te je pri koncu gimnazije, na smrtnoj postelji, položio redovničke zavjete u

Družbi Isusovoj. Umro je 15. travnja 1897. od upale pluća.

Hrvati u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj utječe se njegovom nebeskom zagovoru i rado hodočaste na njegov grob koji se od 1935. nalazi u sjemenišnoj crkvi u Travniku. U tijeku je postupak za njegovo proglašenje blaženim a 2015. godine papa Franjo je dopustio da se objavi Dekret o herojskim krepostima, pa se može zvati „časni Sluga Božji.“

BAZILika SRCA ISUSOVA U ZAGREBU PONOVNO OTVORENA ZA VJERNIKE

Na Blagdan Krista Kralja, u nedjelju 21. studenog 2021. godine, bazilika Srca Isusova u Palmotićevoj ulici u Zagrebu otvorila je svoja vrata vjernicima i pjesmi proslavom nedjeljne liturgije. Dugih 20 mjeseci njezin je prostor odzvanjao građevinskim radovima, mehanizacijom i kontroliranim detonacijama. Proces hitne sanacije uključivao je ponajviše miniranje svoda, za što je trebalo izvršiti dugotrajne i opsežne pripremne radnje uz nabavku skele za pročelje, zvonike, svetište i kor. Završetkom ovog procesa bazilika je osigurana od novih potresa, učvršćeni su joj tornjevi, a slijedi izrada glavnog projekta i nastavak njezine obnove.

Dan prije otvaranja vjernicima, na poziv župnika o. Ivana Matića, župljeni i prijatelji Bazilike zajedničkim su snagama očistili njezin prostor. Bio je to još jedan iskaz solidarnosti vjernika i pohoditelja Bazilike, čijim je darovima i završena prva faza njezine obnove. U procesu sanacije glavna stvar je bilo miniranje svoda, za što je trebalo izvršiti dugotrajne i opsežne pripremne radnje uz kupnju skele za pročelje, zvonike, svetište i kor.

Otc Ivan Matić, župnik župe Presvetog Srca Isusova i otac Stipo Balatinac superior ističu: „Zahvaljujemo vama dragi dobročinitelji i prijatelji Bazilike, dragi hodočasnici i župljani. Isto tako i svim inženjerima, majstорima, radnicima, firmama i pojedincima. Zahvaljujemo također državnim i gradskim vlastima na razumijevanju i susretljivosti, a nadamo se i budućoj dobroj i plodonosnoj suradnji.“

■ IN MEMORIAM ■

MIJO KORADE uvaženi povjesničar hrvatskih isusovaca

Na blagdan Svih svetih 1. studenog 2020. u 74. godini života preminuo je uvaženi hrvatski povjesničar, profesor Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, *professor emeritus* dr. sc. Mijo Korade, brat pokojnog o. Franje (+2021.).

Mijo Korade rođen je 11. rujna 1947. u Delkovcu, općina Lobor. Godine 1964. ušao je u novicijat D.I., studirao je na FTI DI u Zagrebu filozofiju i teologiju a 1975. zaređen je za svećenika. Studij je nastavio na Gregoriani u Rimu gdje je doktorirao 1988. s temom *La 'Missione illirico-dalmata' dei gesuiti (1852-1900) – Svolgimento, metodo e risultati*. Predavao je crkvenu povijest na FTI DI u Zagrebu od 1980. do 1991. Od 1981. do 1984. djelovao je na *Institutum historicum S.J.* u Rimu u izradi enciklopedijskoga djela *Diccionario de Historia de la Compañía de Jesús* (Roma – Madrid, 2001.). Jedan je od osnivača i prvi voditelj *Hrvatskog povijesnog instituta* u Beču.

Od 1982. pa do 1990. bio je urednik i obnovitelj *Zbornika za povijest isusovačkog reda u hrvatskim krajevima "Vrela i prinosi"*. Priredio je za tisak drugi i treći svezak zamašnog djela *Isusovci i hrvatski narod* o. Miroslava Vannina (1997. i 2002.).

Bio je 1992. pokretač i suorganizator velike izložbe *Isusovačka baština u Hrvata* u povodu 450. obljetnice osnutka Družbe Isusove i 500 obljetnice rođenja Ignacija Loyole u

Klovićevim dvorima u Zagrebu. Izložbu je otvorio predsjednik RH dr. Franjo Tuđman a tim povodom u Zagreb je došao i tadašnji isusovački general o. Peter Hans Kolvenbach.

Mijo Korade je nakon izlaska iz Družbe 1991. sudjelovao u brojnim uredništvima znanstveno-stručnih časopisa te zbornika crkveno-povijesne tematike kao *Gazophylacium* i *Tkalčić*. Njegov je rad najviše obuhvaćao hrvatsku crkvenu povijest ranoga novovjekovlja a osobito hrvatskih isusovaca. U istraživanjima je osvijetlio hrvatske isusovačke prekoocenske misionare tijekom XVII. st.: Ignaca Szentmarionya, Ivana Marchesettija, Nikolu Sušića, Franju Hallera a upotpunio je spoznaje o Nikoli i Ivanu Rattkayju, Ferdinandu Konšćaku, Nikoli Plantiću, Ivanu Vremanu. Neka od njegovih značajnijih autorskih djela su: *La "Missione illirico-dalmata" dei gesuiti (1852.-1900.)*; *Istraživači novih obzora: Djelovanje hrvatskih misionara i profesora od 16. do 20. stoljeća* (2015); *Hrvatski isusovci i misionari* (1991.); *Jesuits and Croatian Culture* (1992., hrv. izdanje 1993.); J. Rattkay: *Memoria regum et bonorum Croatiae, Sclaviniae et Dalmatia; Ivan Rattkay: Izvješća iz Tarahu-mare* (1998.), *Paraguajska pisma* (2015.); *Isusovci u Dubrovniku - Komentari Stephana Desiderija iz 1693.* (2019.); *Hrvatski velikan Bartol Kašić; Hrvatska kajkavska duhovna proza 17. i 18. stoljeća*.

■ NAŠI POKOJNICI ■

IVAN PAVIN

U petak 4. prosinca preminuo je isusovački časni brat Ivan Pavin, u 81. godini života i 66. godini redovništva.

Brat Ivan Pavin rođen je 22. lipnja 1940. u Podravskoj Moslavini, u obitelji pok. Ivana i Roze i njihovih desetoro djece, pet sestara i petorica braće, među kojima je bio također isusovac pok. o. Slavko Pavin. Ivan je u Družbu Isusovu stupio kao redovnik – časni brat već s 15 godina, potaknut redovitim čitanjem Glasnika Srca Isusova. Zvanje je osjetio još kao dječak, ali ne za svećenika, nego baš za redovnika koji će služiti Bogu skriven od pozornica svijeta. Kako je kazao, nikad za to nije zažalio. Primljen je ubrzo u isusovački novicijat, usprkos mlađoj dobi, 23. rujna 1955.

Prva služba bila mu je u Splitu, gdje je pet godina bio sakristan i vrtlar, te dvije godine u Opatiji. Nakon odsluženog vojnog roka bio je 15 godina sakristan bazilike Srca Isusova u Zagrebu, od 1963. do 1981. Tada odlazi u Rim, u isusovačku Generalnu kuriju, gdje je ostao do 2014. Najprije je pet godina bio tajnik asistenta za istočnu Europu, 15 godina pomoćnik ministra zajednice, pa 13 godina sakristan i rušničar. Bili su to zahtjevni poslovi, u isusovačkoj zajednici koja

je normalno imala oko 70 članova, a u vrijeme generalnih kongregacija do 220. U početku mu je bilo teško dok nije svladao talijanski jezik, a zatim su njegov rad obilježile milosti blizine rimskih svetaca i Petrovih nasljednika papa. Bio je na pozornici svijeta, ali u skrivenoj službi, kako je želio. Zato je svo vrijeme službovanja u Rimu za njega je bilo milosno vrijeme.

Istodobno je neprestano gajio

žarku ljubav za hrvatsku domovinu i njezinu slobodu.

U Hrvatsku se vratio 2014. godine i dobio službu sakristana u isusovačkom novicijatu u Splitu. Rado je novacima svjedočio ljubav za Crkvu i Družbu Isusovu, obilježenu dugogodišnjim međunarodnim iskustvom.

Ondje gdje je njegov redovnički put započeo – u Splitu – također je završio. Umro je u KBC Split od posljedica nagle bolesti, na prvi petak, u znaku Srca Isusova, u kojem je njegovo redovničko zvanje izniklo.

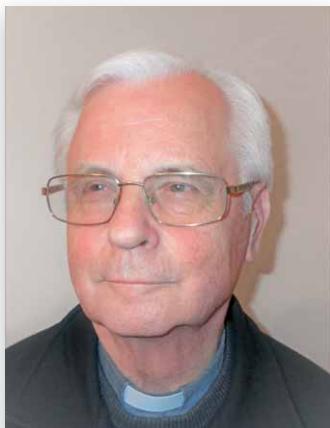
Sprovod brata Ive Pavina bio je 8. prosinca na gradskom groblju Lovrinac u Splitu. Misa zadušnica služila se u crkvi Presvetog Srca Isusova u Splitu. U skladu s protuepidemijskim mjerama, sprovod i misa br. Ive održani s ograničenim brojem sudionika.

FRANJO KORADE

O. Franjo Korade umro je u nedjelju 2. svibnja u Klinici „Fran Mihaljević“ u Zagrebu, nakon kraće bolesti od korine, u 78. godini života, 60. godini redovništva u Družbi Isusovoj i 49. godini svećeništva.

O. Franjo Korade je rođen 27. srpnja 1943. u Delkovcu kraj Lobora, kao jedan o četiri sina oca Lacka i majke Ane r. Žvigač. Nakon završene osnovne škole u Lotoru, 1959. je stupio u Dječačko sjeničnište u Zagrebu na Šalati. Poslije završenog 2. razreda srednje škole na Šalati, 1961. godine je stupio u novicijat Družbe Isusove na Fratrovcu. Zatim je dovršio srednju školu pa 1965. godine započeo studij filozofije i teologije na Jordanovcu. Zaređen je za svećenika 25. lipnja 1972. u zagrebačkoj katedrali, a mladu misu je slavio 9. srpnja 1972. u zavičajnoj župi Lotor. Slijedila je dvogodišnja specjalizacija iz teologije na Teološkom fakultetu Sankt Georgen u Frankfurtu. Treću probaciju obavio je u Clamartu (Francuska) 1981.-1982. godine.

Nakon završenog studija, počeo je njezin svećenički rad u pastoralu, što mu je obilježilo cijeli isusovački život. Ukupno je 22

godine djelovao kao župnik i još 11 godina kao kapelan u raznim župama koje su bile povjerene isusovcima. Između ostalog, bio je kapelan u Matuljima i Zametu (Riječka nadbiskupija), u Prečkom (Zagreb); kapelan pa župnik u Zagrebu na Jordanovcu (1983.-1986., 1986.-1995.); kapelan pa župnik u Palmotićevu u Zagrebu (1995.-1999., 1999.-2007.); minister na Fratrovcu (2007.-2010.) i u Palmotićevu (2010.-2014.); župnik na Sljemenu (2014.-2020.) i konačno ponovno pastoralni pomoćnik u Palmotićevu od 2020.

Provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove dr. o. Dalibor Renić istaknuo je da će „o. Franju pamtitи kao samozatajnog svećenika kojem je skrb za povjerene vjernike bila prioritet, koji je imao poseban osjećaj za siromašne, a kao župnik na Sljemenu rado primao posjetitelje. Subraća su napose cijenila njegov razboriti savjet, britki humor i spremnost na pomoć“.

Sprovod o. Franje Korade bio je na gradskom groblju Mirogoj u Zagrebu, 4. svibnja 2021. Sveta misa zadušnica slavila se pri Bazilici Srca Isusova u Palmotićevu 31, neposredno nakon sprovoda.

ANTO LOZUK

Dana 20. svibnja 2021. u bolnici Merkur u Zagrebu iznenada je preminuo o. Anto Lozuk, u 73. godini života, 51. godini redovništva, i 44. godini svećeništva.

O. Anto Lozuk je rođen 3. svibnja 1949. u Kovačevcima kod Plehana, kao drugo od osmoro djece u pobožnoj obitelji Stjepana i Marije (rođ. Rehlicki). Njegov otac je bio ukrajinskoga podrijetla (grkokatolik), a majka poljskoga. Odrastao je u Slavonskom Brodu. Nakon osnovne škole u Slavonskom Brodu, od 1964. je poхађао Međubiskupijsko sjemenište na Šalati u Zagrebu. Školu je dovršio u Đakovu, gdje je zatim započeo i studij teologije. U Družbu Isusovu stupio je 1970. godine. Diplomirao je teologiju na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1977. u Zagrebu. Magistrirao je fundamentalnu teologiju na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu 1982., a 1986. postigao magisterij iz gregorijanskog pjevanja na Papinskom institutu za crkvenu glazbu u Rimu.

Bio je odgojitelj u Biskupsom sjemeništu u Dubrovniku, profesor glazbe u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, na Filozof-

sko-teološkom institutu u Zagrebu i Isusovačkoj klasičnoj gimnaziji u Osijeku. Zatim je vršio vrlo odgovorne službe učitelja isusovačkih novaka u Splitu (2000.-2006.) te vice-rektora (2009.-2013.) i rektora (2013.-2017.) Papinskog kolegija Russicum u Rimu. Po povratku u Provinciju, do 2020. je bio poglavarski isusovačke zajednice i župnik župe sv. Petra u Beogradu, nakon čega je zbog zdravstvenih poteškoća premješten u zajednicu u Osijeku. Umro je u Zagrebu, u KB Merkur, kamo je nekoliko dana ranije došao na liječenje.

Kao samozatajan, razborit i duhovan čovjek, uživao je povjerenje članova Provincije pa je bio izabran za predstavnika na Generalnoj kongregaciji 2016. godine. Bio je poznat kao voditelj duhovnih vježbi, vrstan duhovnik, a ponajviše kao glazbenik i glazbeni pedagog, voditelj Akademskog zbora Bazilike Srca Isusova „Palma“ i Kolegijskog zbora Russicum u Rimu.

Sprovod je bio 24. svibnja na Gradskom groblju Mirogoj u Zagrebu. Misa zadužnica slavila se neposredno nakon sprovoda u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu.

IVAN HANG

Dana 16. lipnja 2021. blago je u Gospodinu preminuo u isusovačkoj zajednici na Fratrovcu, u 81. godini života, 45. godini redovništva i 40. godini svećeništva.

O. Ivan Hang rođen je 3. srpnja 1940. u Novom Sadu, kao najstarije od četvero djece oca Josipa i majke Emilije (rođ. Gyarmaty), pobožnih katoličkih intelektualaca. Možemo reći, da je od majke uz mnoštvo ljudskih vrlina naslijedio i ljubav prema matematici, a od oca poštovanje i smisao za uzvišenost duhovnih vrijednosti. Ime Ivan dali su mu roditelji po bl. Ivanu Merzu.

Vrijeme djetinjstva, osnovne škole i gimnazije proveo je u Sremskim Karlovцима. Diplomirao je matematiku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. Radio je kao profesor matematike u novosadskoj gimnaziji, pa po dvije godine u Tesliću i Zagrebu (na V. gimnaziji). Zatim je četiri godine bio asistent prof. Vladimira Devidéa na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu.

Družbu Isusovu upoznao je preko studentskog vjeronauka. Od 1971. bio je član uredničkog vijeća časopisa "Obnovljeni život" i aktivisan u skupini mladih „Jordan“ na zagrebačkom Jordanovcu. Isusovačkom redu pridružio se 1974., započevši studij filozofije na Jordanovcu, a dvije godine kasnije stupio je u novicijat. Diplomirao je teologiju na FTI DI u Zagrebu, gdje je za svećenika zareden na blagdan sv. Ignacija 1981. godine. Mladu misu slavio je u kapeli Gospe od Mira u Sremskim Karlovциma.

Nakon svećeničkog ređenja, postigao je magisterij iz pastoralne teologije i duhovnosti na fakultetu Centre Sevres u Parizu (1984.). Zatim je obavljao službe prefekta sjemeništaraca na Šalati (1984.-1985.), duhovnika u dubrovačkom sjemeništu (1985.-1987.), duhovnika bogoslova na Jordanovcu u Zagrebu (1987.-1990.), kapelana i katehete u župi Jordanovac

(1990.-1994.) i profesora matematike na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu (1994.-1996.). Tada počinje predavati i matematičku logiku na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove. Godine 1998. seli u Osijek, gdje predaje matematiku na netom osnovanoj Isusovačkoj klasičnoj gimnaziji, a uskoro je imenovan i poglavicom tamošnje isusovačke zajednice. Od 2002. djeluje na župi sv. Ignacija u Sarajevu, gdje je također poglavatar zajednice. O. Hang je bio poznat po svojoj dobrodošnosti i otvorenosti, a studenti i đaci ga pamte kao profesora koji je uvijek bio spremjan pomoći dodatnim instrukcijama.

Nakon što mu se pogoršalo zdravlje, 2006. ponovno je premješten u Zagreb. Bio je vrlo angažiran i kreativan kao duhovnik Hrvatskog katoličkog društva prosvjetnih dječatnika, sve do 2014. godine. Tada se preselio u isusovačku zajednicu za stare i nemoćne na Fratrovcu, gdje se više godina strpljivo i vedro borio s raznim zdravstvenim poteškoćama.

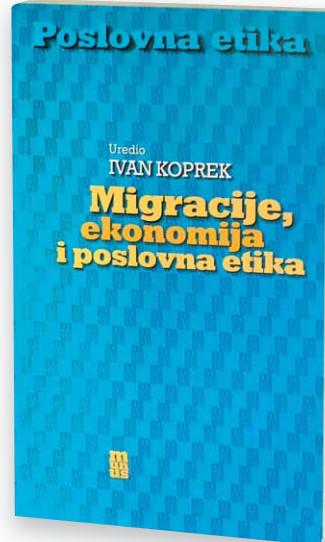
Sahranjen je na Gradskom groblju Mirogoj u Zagrebu, 18. lipnja 2021.

■ NOVE KNJIGE ■

Ivan Koprek (ur.), *Migracije i poslovna etika*

Radi se o zborniku koji sadrži članke znanstveno-interdisciplinarnog skupa *Centra za poslovnu etiku FFRZ* održanog 2020. pod nazivom: "Migracije, ekonomija i poslovna etika".

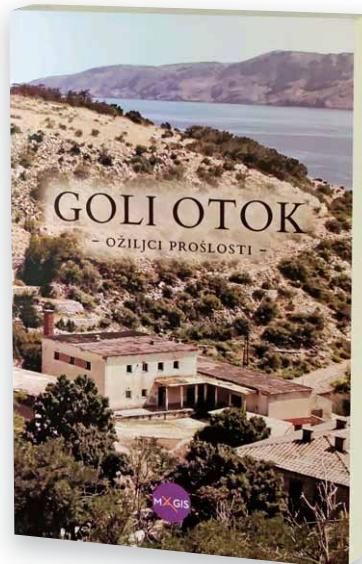
Zbornik je u biblioteci *Munus* izdao FTI u Zagrebu 2020.

Goli otok - ožiljci prošlosti

Knjiga je zbornik radova s povijesno-politoloških radionica koje je organizirala udružuga mladih *Magis* u prostorima nekadašnjeg logora Goli otok 2016.-2019. To djelo obogaćeno je svjedočanstvima nekadašnjih uznika kao i zanimljivim osvrtima o totalitarnim sustavima.

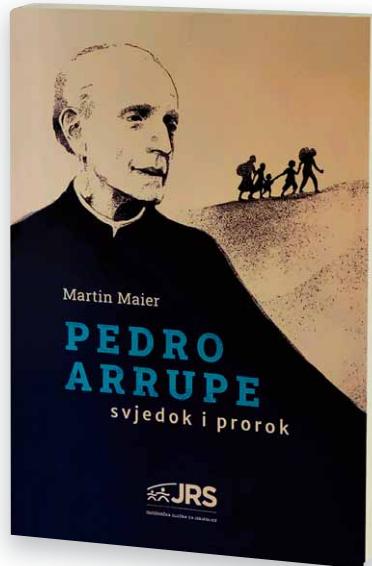
Knjiga je izšla u izdanju nakladnika *Magis* u Zagrebu 2021.

Martin Maier, *Pedro Arrupe - svjedok i prorok*

Vrhovni poglavar Družbe Isusove Pedro Arrupe (1965 - 1983.) neobično je obilježio Družbu Isusovu obnavljajući je u duhu Drugog vatikanskog sabora. U opisu njegova životnog puta naglasak je na njegovoj aktualizaciji ignacijske karizme u suvremenom svijetu. Pokrenut je proces za njegovo proglašenje blaženim. Knjigu je s njemačkog preveo o. Petar Galauner.

Utemeljitelju Isusovačke izbjegličke službe knjigu je izdao JRS u Zagrebu 2021.

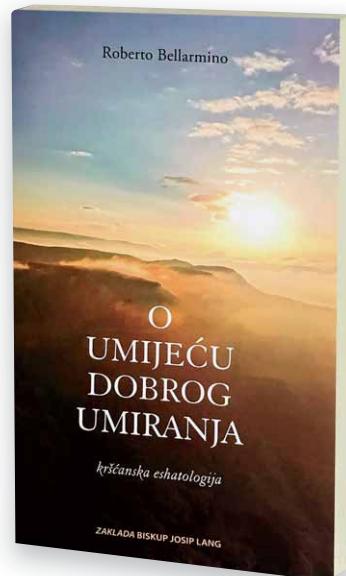

Sv. Robert Bellarmino: *O umijeću umiranja*

Kroz cijelu povijest ljudi su uviđali da razuman stav prema ljudskom postojanju pretpostavlja i razuman stav prema smrti kao sigurnoj činjnci. Iako čovjek nastoji izbjegći pogled od nje i trudi se suočiti s njome, usprkos svega ipak mu se kad -tad nametne pitanje smrti. Isusovac sv. Robert Bellarmino (1542.-1621.) se potrudio da nam izloži kršćansko razmišljanje o kraju ljudskog života i da nas ispravno usmjeri prema svojoj konačnosti.

Smrt nije smisao našeg postojanja nego je to Isus Krist i zato je istinska mudrost umijeće umiranja u Kristu. To je *Umijeće* priopćeno jednostavnim jezikom koji zahvaća čitatelja.

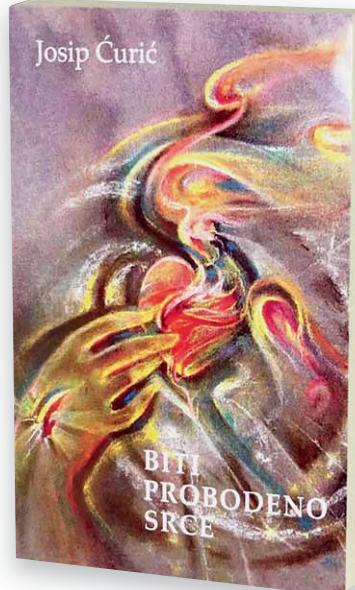
Knjiga je 2021. ugledala svjetlo dana zahvaljujući Zakladi biskup Josip Lang iz Zagreba.

Josip Ćurić: *Biti probodeno srce*

Nacionalno tajništvo Apostolata molitve objavilo je knjižicu „Biti probodeno srce“ koja sadrži kraće duhovne tekstove koje je svojevremeno objavljuvao isusovac o. Josip Ćurić, filozof, teolog i propovjednik u Bazilici Srca Isusova, u *Glasniku Srca Isusova i Marijina*.

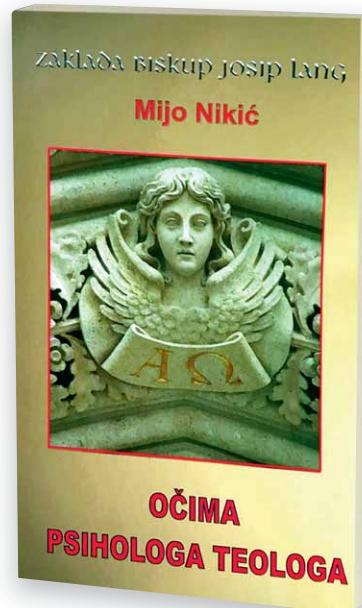
Riječ je o istinskim duhovnim proklam-sajima o srži kršćanskoga svjetonazora, koji zbog perenjalne filozofsko-teološke potke autora nisu ni nakon mnogo godina izgubili baš ništa od svoje životvornosti.

Mijo Nikić: *Očima psihologa teologa*

Psiholog i teolog o. Mijo Nikić sastavio je ovu knjigu od svojih članka u *Glasniku Srca Isusova i Marijina* (2001.-2011.) U knjizi su dotaknute sve važnije teme s kojima se čovjek kršćanin suočava u svom životu.

Treće izdanje ove knjige izašlo je u nakladi Zaklade biskup Josip Lang u Zagrebu 2021.

Franz Jalics, SJ: Put kontemplacije

Kontemplacijom naslućujemo da život može ponuditi više od onoga što doživljavamo u svakodnevici. To iskustvo da se pronične dublje u misterij života pred-okus je stvarne čovjekove domocine. Mađarski isusovac o. F. Jalich kroz ovu malu knjižicu uspješno predstavlja smisao puta kontemplacije. Obrazlaže se kontemplacija kao molitva, njezin utjecaj na svakodnevni život i njezina aktualnost danas.

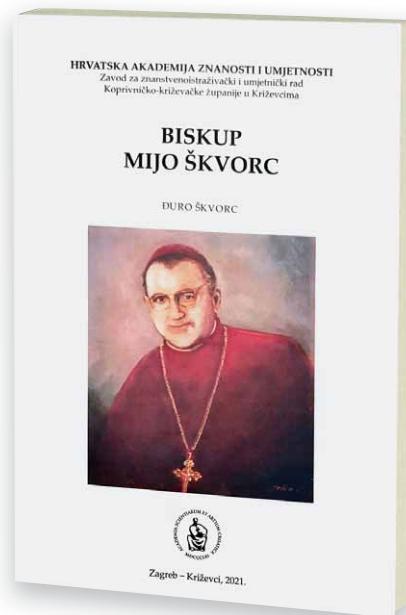
Knjižica je tiskana u *Zakladi biskup Josip Lang* kao 11. knjiga biblioteke *Duševno zdravlje*, Zagreb 2021.

Đuro Škvorc: Biskup Mijo Škvorc

Biskup Mijo Škvorca će ostati zapamćen kao jedan od isusovaca koji su ostavili prepoznatljiv trag u životu Crkve u Hrvata u desetljećima komunističke diktature. Bio je neustrašivi navjestitelj evanđelja, svećenik iznimne erudicije, glasoviti govornik, pisac i pjesnik nadaren mnogim darovima koje je upotrijebio za obranu vjere i rastu Crkve u hrvatskom narodu. Pisac, njegov nečak, potudio se obraditi svu dostupnu arhivsku građu o svom stricu zbog čega je ovo djelo iznimno doprinos rasvjetljavanju i otkrivanju života i djela tog velikana riječi. Osobito je vrijedan popis cjelokupne pisane ostavštine biskupa M. Škvorca.

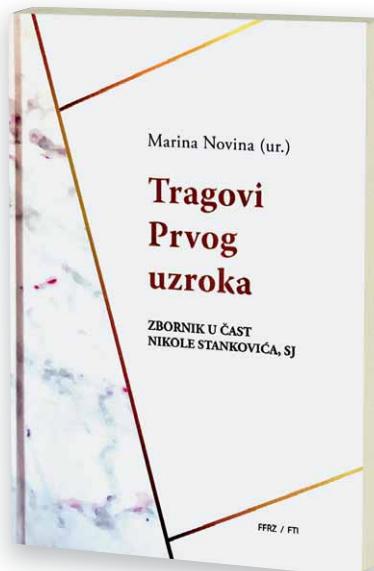
Knjiga je izašla u nakladi HAZU Zavoda za znanstvenoistraživački rad Koprivničko-križevačke županije u Križevcima, 2021.

Marina Novina (ur.), Tragovi prvog uzroka

Radi se o zborniku u čast prof. dr. Nikole Stankovića, filozofa, znanstvenika i nadasve svećenika Družbe Isusove uz 75. godišnjicu njegova života. Urednica Marina Novina u uvodnom se članku potrudila prikazati život, znanstveno-nastavni i istraživački interes N. Stankovića popraćenim zamašnom bibliografijom slavljenika. Ovaj zbornik obogaćen je s 12 znanstvenih radova kolega profesora koji su na taj način dali izvrstan doprinos znanstvenoj vrijednosti djela.

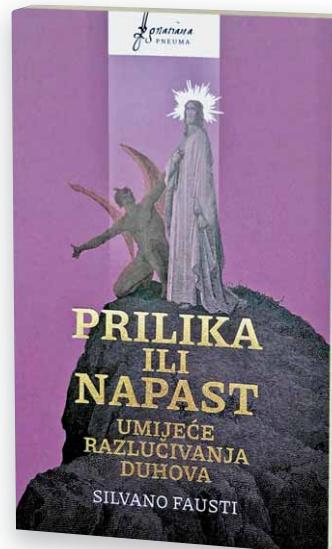
Zbornik je tiskan u Zagrebu u nakladi FFRZ Sveučilišta u Zagrebu i FTI DI

Silvano Fausti, Prilika ili napast - Umijeće razlučivanja duhova

U posljednje vrijeme mnogo je onih koji žele shvatiti nešto o zbrkanosti ljudskog srca i posvijestiti si značenje onog što čine. Tradicija je bogata naputcima o razlučivanju. Na temelju dugog iskustva tradicija se pobrinula razviti pravu znanost o pokretima srca i kako ih čitati, te suslijedno tome djelovati.

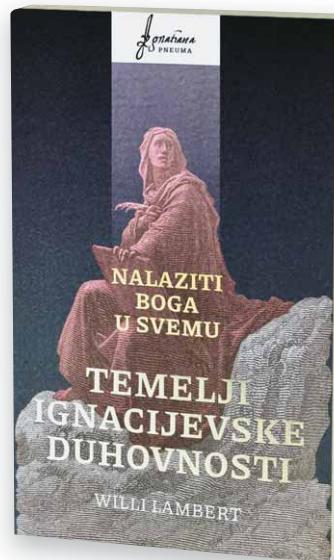
Biblioteka FTI-a Ignatiana Pneuma, Zagreb 2021.

Villi Lambert,
Nalaziti Boga u svemu - temelji ignacijske duhovnosti

Isusovac Villi Lambert duhovni je majstor i vršni pisac koji jednostavno, a duboko, kroz 65 kratkih poglavlja, donosi temeljne riječi ignacijske duhovnosti koje u sebi kriju ključeve koji vode do dubine duše i srca, sve do Krista.

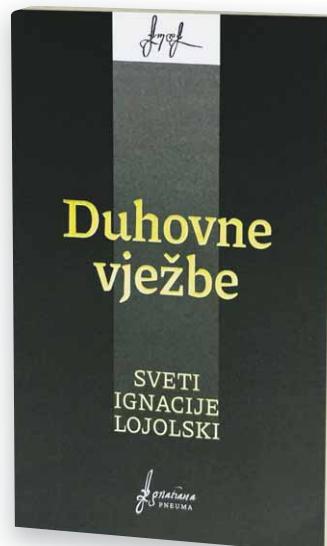
Ova vrijedna knjiga izašla je u izdanju FTI DI, Ignatiana Pneuma, Zagreb 2021.

Sv. Ignacije Lojolski,
Duhovne vježbe

Ova knjiga je stožerno djelo ignacijske duhovnosti do sada tiskano u bezbroj izdanja na većini jezika svijeta. Odgojila je mnoge svece i bila putokaz u duhovnom životu mili-junima vjernika. Nakon izvornog teksta samih Duhovnih vježbi dodane su Upute za davanje duhovnih vježbi i na kraju dokumenti koji objašnjavaju tekst Duhovnih vježbi.

Knjiga je izašla u izdanju FTI DI, Ignatiana Pneuma, Zagreb 2021.

■ JUBILARCI 2022. ■**DIJAMANTNI JUBILEJ MISNIŠTVA****Božidar Ipša**

Umirovljen, na Fratrovcu u Zagrebu.
Zaređen za svećenika 29. srpnja 1962.

ZLATNI JUBILEJ MISNIŠTVA**Izidor Jedvaj**

Umirovljen, na Fratrovcu u Zagrebu.
Zaređen za svećenika 25. lipnja 1972.

Pero Mijić-Barišić

Ekonom i minstar Rezidencije u Sarajevu.
Zaređen za svećenika 25. lipnja 1972.

Josip Opat

Pastoralni suradnik u Beogradu.
Zaređen za svećenika 25. lipnja 1972.

Josip Sremić

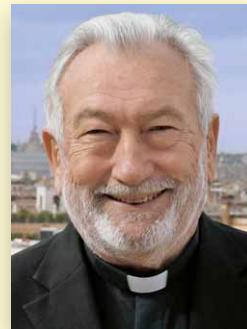
Pastoralni suradnik u Opatiji.
Zaređen za svećenika 25. lipnja 1972.

DIJAMANTNI JUBILEJ DRUŽBE ISUSOVE

Valentin Pozaić, mons

Pomoći biskup zagrebački u miru
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1962.

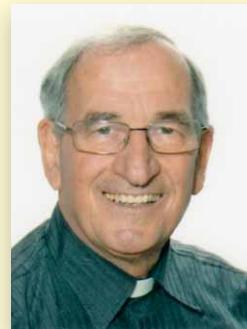
Mihaly Szentmartoni

Umirovljeni profesor na Gregoriani u Rimu
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1962.

Ivan Štamfel

Pastoralni suradnik u Rezidenciji D.I. u Zagrebu
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1962.

Ivan Tambolaš

Ministar Kolegija D.I. na Fratrovcu
U Družbi Isusovoj od 14. kolovoza 1962.

ZLATNI JUBILEJ DRUŽBE ISUSOVE

Anto Mišić

Profesor na FFRZ i FTI
U Družbi Isusovoj od 14. kolovoza 1972.

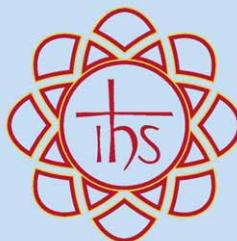
Mirko Nikolić

Superior Rezidencije u Opatiji
U Družbi Isusovoj od 14. kolovoza 1972.

Jure Vranjić

Arhivar Hrvatske pokrajine D.I.
U Družbi Isusovoj od 14. kolovoza 1972.

ISUSOVAČKI PRIJATELJI

Misni savez svetog Ignacija

Dragi prijatelji, u rukama držite *Ignacijev put* - glasilo isusovačkih prijatelja. To znači da ste bar nekako povezani s nama isusovcima. Kako bismo još više oživjeli tu vezu i omogućili lakše međusobno upoznavanje nedavno smo proširili ono što je do sada bio *Misni savez svetog Ignacija*.

Ova nova mreža prijatelja u Gospodinu zajednica je pojedinačna i pravnih osoba koji sudjeluju u poslanju Družbe Isusove, koji u svom laičkom, redovničkom i svećeničkom zvanju molitvom, žrtvom i drugim sredstvima podupiru djelovanje hrvatskih isusovačaca. Želja nam je na ovaj način dijeliti tradiciju te biti dar Crkvi i svijetu karizmom koju je Bog započeo po životu i djelu svetog Ignacija. Kroz suradnju u poslanju zajedno ćemo se obogaćivati i međusobno si pružati potporu u nasljedovanju Krista u konkretnosti vlastitog života i poziva. Višestoljetna tradicija duhovnosti i života svetog Ignacija bit će okosnica naše međusobne odgovornosti i briže jednih za druge.

Jedna od važnijih dimenzija isusovačkog angažmana u ovoj mreži jest molitva. Mi isusovci obvezali smo se svakodnevno moliti za sve naše prijatelje, svaki isusovac svećenik jednom mjesečno slavi misu na osobne nakane članova, a svaka isusovačka zajednica jednu misu nedjeljom namjenjuje za potrebe članova ove mreže.

Ako i vi želite biti dio ove mreže, javite nam svoje kontakt podatke na email prijatelji@isusovci.hr ili na broj 01 4803 057. Tako će započeti ova lijepa zajednička priča. Kao isusovci radujemo joj se i molimo za vas, za svakog člana ove nove mreže Isusovačkih prijatelja - Misnog saveza svetog Ignacija.

Pinxit: Marijan Gajšak

*Djetešće nam se rodilo.
U jasle se položilo.
Isuse mileni, Bože moj,
Srce ti dajem da sam tvoj.*

*Sretan Božić i blagoslovljena
vam 2022. godina!*

